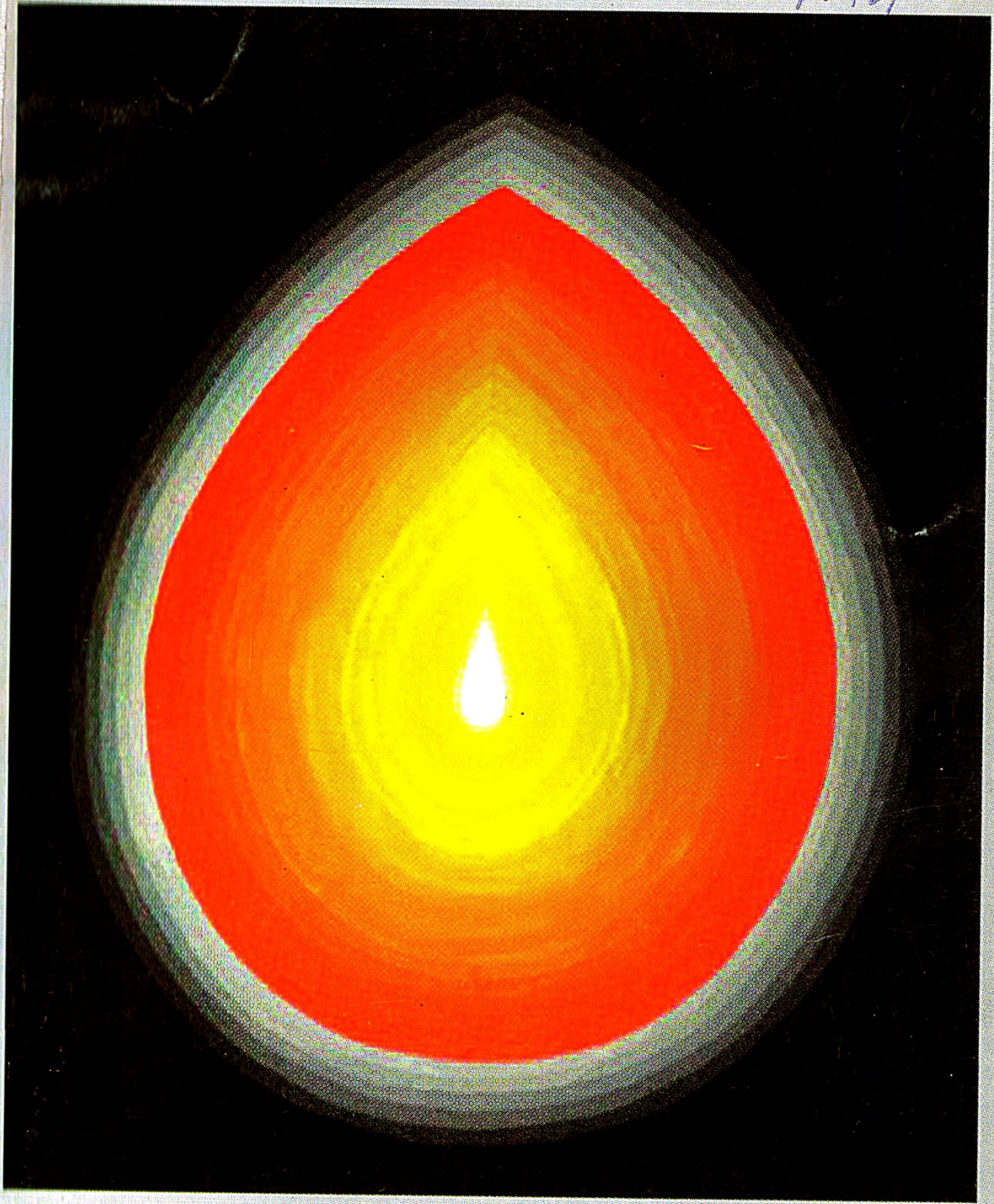

నూరేళ్లనాటి కథ – I

అఖిల భారత పత్రిక, మార్చి 2006

నూరేళ్లనాటి కథ

అది మార్చి 3, 1906

సరిగ్గా ఆ రోజునే శ్రీఅరవిందులు బరోడా నుండి కలకత్తా విచ్చేశారు.

విచ్చేశారు... అంటే... మామూలుగా రావడం కాదు! స్వాతంత్ర్య సముపార్జన కోసం నడుం బిగించి సమరంలోకి ప్రత్యక్షంగా దూకడానికే వేంచేశారు.

లార్డ్ కర్జన్ తన కుటిలనీతికి తొలి నిదర్శనంగా బెంగాల్‌ని నిలువునా చీల్చాడు. మిత్రభేధాన్ని రగిలించి మతచిచ్చును ప్రేరేపించాడు. భారతీయ రాజకీయాలలో మతం పేరుతో విషం కక్కాడు.

స్వాతంత్ర్య సమరంలో శ్రీఅరవిందులు ప్రత్యక్షంగా పాల్గొనడానికి ఇదిగో – ఈ విభజనే కారణం. సామ్రాజ్యవాదాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ, వలస పాలనను నిరసించే ఓ నూతన అధ్యాయానికి శ్రీకారం చుట్టారు శ్రీఅరవిందులు.

స్వతంత్ర్యం అంటే అదేదో ఊహాల్లో విషయమని, కలలకే పరిమితము, ఆచరణసాధ్యం కాని అంశమని చాలామంది భారతీయులు భావిస్తున్న సమయమది. దానికి తగ్గట్టుగా జాతీయ కాంగ్రెసు ఆశయము కూడా '*విన్నపం, విజ్ఞప్తి, నిరసన*' అనే సిద్ధాంతానికే పరిమితమైంది.

ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో '*సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే భారత జాతి గమ్య*' మని బాహాటంగా చాటిన తొలి భారతీయుడు శ్రీఅరవిందులు. విదేశీయుల పాలనకు వ్యతిరేక గళం విప్పిన భారతమాత పుత్రులలో తొలివీరుడు శ్రీఅరవిందులు. జాతీయవాదుల గళాన్ని నినదించే '*వందేమాతరం*' పత్రికలో తన కొత్త పంథాను నిష్కర్షగా, నిర్భీతిగా స్పష్టం చేసిన ధైర్యశాలి శ్రీఅరవిందులు.

అంతే కాదు. జాతి ఆశయ సాధనకై నూతన విధానాలను రూపొందించిన మహామేధావి శ్రీఅరవిందులు. సంపూర్ణ సహాయ

నిరాకరణతో విదేశీపాలనను వ్యతిరేకించే విధానాన్ని ఆవిష్కరించిన ఉద్యమవేత్త శ్రీఅరవిందులు.

శ్రీఅరవిందులు ఊపిరిపోసిన ఉత్సాహం ఉరకలు వేస్తూ విస్తరించింది. విశ్వరూపం దాల్చి, *'వందేమాతరం'* నినాదంగా మారి మారుమూలల్లో సైతం మారుమ్రోగింది. దేశప్రజల కంఠాలు ఆ మహామంత్రాన్ని ప్రతిధ్వనించాయి. స్వాతంత్ర్యకాంక్ష పెరిగి విజయమో, వీరస్వర్గమో అనే భావం ప్రజలలో బాగా నాటుకుంది. వెనుకటి మెతకతనం, పిరికితనం పటాపంచలై, అడ్డుకోలేని ఓ మహత్తరశక్తి ఆవిర్భవించి ప్రజలందరిని ఆవహించింది.

మూడు నాలుగేళ్ళ అనతికాలంలోనే శ్రీఅరవిందులు భారత రాజకీయరంగం ముఖచిత్రాన్నే మార్చివేయగలిగారు. ఇదివరకెన్నడూ ఎరగని ఒక దృఢవిశ్వాసాన్ని జాతిభావ చైతన్యంలో నింపగలిగారు శ్రీఅరవిందులు.

కాంగ్రెస్ చరిత్ర రాసిన డాక్టర్ పట్టాభి సీతారామయ్య మాటలో చెప్పాలంటే *'శ్రీఅరవిందుల ప్రతిభ గగనంలోని దూర తీరాలకు దూసుకెళ్లింది. ఆయన స్వాతంత్ర్య ఉద్యమ తారాపథంలో వేగుచుక్కలా వెలుగొందింది కొలది కాలమే కావచ్చు. అయితేనేం! దేదీప్యమానమైన ఆ మహాతేజస్సు అసేతుహిమాచలం జాతి నంతటిని ఏకం చేసింది.'*

భారతజాతి చరిత్రలో చిరస్మరణీయమైన ఆ మహత్తర అధ్యాయానికి శతజయంతి కదా! అందుకని ఈ సంచికను ఆనాటి స్మృతులకు అంకితం చేసుకొంటూ వివిధ అంశాలపై గురుదేవుల సొంతమాటలను మీ కందిస్తున్నాము!

1. శ్రీఅరవిందుల రాజకీయ ఆశయాలు – ఆచరణలు

2. దేశప్రజలకు శ్రీఅరవిందుల బహిరంగ లేఖ

3. శ్రీఅరవిందులు రాజకీయాలను విరమించుకోవడానికి కారణాలు.

*

ఇంకా వచ్చే సంచికలో (ఏప్రిల్ 2006) మీకీ అంశాలనందిస్తున్నాము.

1. ఆలీపూరు కుట్రకేసులోని వాదనలనుండి, తీర్పునుండి కొన్ని మెరుపులు
2. శ్రీఅరవిందులపై House of Commons (మన లోక్‌సభను పోలినది) లోని చర్చలు [ముఖ్యంగా నాటి లేబర్ పార్టీ నాయకుడు, తరువాత బ్రిటన్ ప్రధాని అయిన సర్ రామ్‌సే మెక్‌డోనాల్డ్ (Sir Ramsay Macdonald) మహాశయుని ఉల్లేఖనం.]

రాజకీయ జీవితం

శ్రీఅరవిందుల రాజకీయ భావాలు, చర్యలు మూడువైపులుగా సాగాయి. మొదటిది సాయుధ పోరాటం ప్రధానోద్దేశంగా రహస్య విప్లవ ప్రచారము చేయుట. సాయుధ పోరాటాన్ని వ్యవస్థీకృతం చేయుట, రెండోది జాతినంతా దేశస్వాతంత్ర్యమే ఆదర్శంగా గుర్తించేటట్లు చేయడంకోసం ప్రచారము. అప్పట్లో దేశస్వాతంత్ర్యమొక అసాధ్యమైన విషయమనీ, ఆచరణయోగ్యం కానిదనీ, అటువంటి ఊహాలు పెట్టుకోవడం భ్రమ అవుతుందనీ భారతీయుల్లో ఎక్కువ భాగం అనుకునేవారు. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యం చాలా శక్తివంతమైందనీ, భారతదేశం చాలా దుర్బలస్థితిలో ఉన్నదనీ, స్వతంత్రపోరాటం చేసి గెలవటమనేది ఊహించటానికి కూడా చేతగాని నిర్వీర్యస్థితిలో ఉన్నదనీ వారి భావన. కొంతమంది పౌరులను జేరదీసి, శిక్షణ నిచ్చి వారిచేత బహిరంగంగా విదేశీ పాలనను కించపరిచే విధంగా సంఘటిత వ్యతిరేకతను వ్యక్తం చేస్తూ, సహాయనిరాకరణం, నిష్క్రియా ప్రతిఘటనల ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కూలదోయాలనేది మూడవది.

ఆ రోజులలో అగ్రరాజ్యాల సైనికవ్యవస్థ, వాటి సాధన సంపత్తి ఇప్పుడున్నంత శక్తివంతంగాను, అప్రతిఘటితంగానూ ఉండేవికావు. తుపాకిబలం ఒక్కటే నమ్మదగ్గ ఆయుధం. వాయు విమానశక్తి ఇంకా వాడుకలోకి రాలేదు. శతఘ్నిశక్తి కూడ ఆ తర్వాత తయారైనంత వినాశకరంగా లేదు. భారతదేశంలో ఆయుధ

సంపత్తి లేదు. సరిగ్గా వ్యవస్థీకృతం చేసుకుని బయటనుంచి తెచ్చుకునే సహాయంతో ఈ లోపాన్ని అధిగమించవచ్చునని శ్రీఅరవిందులు భావించారు. విశాలమైన దేశం కావటంవల్ల, బ్రిటిష్ సైన్యం చాలా స్వల్పమైనది కావటంవల్ల, మిగిలిన విషయాల్లో అంతా కలిసి ఎదిరించి, ప్రతిఘటిస్తే గొరిల్లాయుద్ధం చేసినా ఫలిత ముంటుందని వారు అనుకున్నారు. దానికి తోడు భారతసైన్యంలో మొత్తం తిరుగుబాటు వచ్చే సూచనలున్నాయి. అటువంటి సమ యంలోనే బ్రిటిష్‌వారి లక్షణాలు, గుణగణాలు, వారి రాజకీయ వైఖరులు ఎటుమొగ్గేదీ శ్రీఅరవిందులు క్షుణ్ణంగా పరిశీలించారు. వారు భారతీయులు స్వయంవిముక్తికై ఏ ప్రయత్నం చేసినా ప్రతి ఘటించి తీరినప్పటికీ, తమ సార్వభౌమత్వానికి ముప్పు కలగ దనుకున్న సంస్కరణలకు మాత్రం మెల్లమెల్లగా అంగీకరించగల రని, చివరిదాకా క్రూరంగా మూర్ఖత్వంచేసే రకం కాదని శ్రీఅర విందులు విశ్వసించారు. విప్లవం, తిరుగుబాటుతనం దేశమంతా వ్యాపించి పట్టు వదలకపోతే వారి రాజ్యాన్ని నిలబెట్టుకోగలిగి నంత వరకూ ఏదో సర్దుబాటు చేయటానికి ప్రయత్నిస్తారు. చివ రికి తప్పనిసరైన పరిస్థితుల్లో వారి దగ్గర్నుండి బలవంతంగా రాజ్యాన్ని లాక్కోకముందే భారతీయులకు స్వాతంత్ర్యాన్ని ప్రదానం చేయవచ్చు.

శ్రీఅరవిందుల రాజకీయవైఖరి పూర్తిగా శాంతికరమైనదని, ఆయన సిద్ధాంతరీత్యా, ఆచరణరీత్యా కూడా హింసను ప్రతిఘటి స్తారనీ, హిందూమతం నిషేధించిన తీవ్రవాద కార్యకలాపాలు, విప్లవాలు ఆయన కూడా వ్యతిరేకిస్తారని కొంతమంది అను కున్నారు. అహింసా సిద్ధాంతాన్ని ముందుగా ఆయనే సూచించా రని కూడా అంటారు. అది ఏమాత్రం నిజం కాదు. ఆయన వ్యర్థ నీతులు వల్లించే అర్భకుడు కాదు.

అప్పట్లో రాజకీయచర్యలు నిష్క్రియా ప్రతిఘటనకే పరిమితం చేయాలని, అదే అప్పటి పరిస్థితికి సరైన పద్ధతి అనుకొని ఒప్పు కున్నారేగానీ అహింసా సిద్ధాంతానికి లోబడిగానీ, శాంతి ఆదర్శ మనుకొనిగానీ చేయలేదు. అత్యుత్తమ ఆదర్శంలో ఒక భాగం

మాత్రమే శాంతి. అయితే మూలంలో అది ఆధ్యాత్మికంగానైనా, అథవా తాత్విక ప్రాతిపదిక మీదైనా ఆధారపడి ఉండాలి. మానవ స్వభావంలో మార్పు లేకపోతే శాంతిస్థాపన చిరస్థాయి గాదు. ఇంకే విధంగా (అంటే నీతిసూత్రాలు, అహింసా సిద్ధాంతము, మొద లైన వాటి ద్వారా) చేయాలన్నా మొదటికే మోసం జరుగుతుంది. అంతర్జాతీయ బలగముల ద్వారా అంటే 'సరిక్రొత్త విధానము' (న్యూ ఆర్డర్) ద్వారా యుద్ధాన్ని నివారించటానికి జరుగుతున్న ప్రయత్నాలకు శ్రీఅరవిందులు సుముఖులే. అలా జరిగినా కూడ అది అహింస కానేరదు. ఒక అరాచక బలాన్ని చట్టబద్ధమైన శక్తితో అణచివేయుటమే అవుతుంది కాని అది శాశ్వతమని చెప్పలేము. రాజ్యాలలో ఈ విధమైన శాంతి నెలకొల్పగలిగినా అడపా తడపా చెలరేగే అంతర్యుద్ధాలు, విప్లవాలు, రాజకీయ సంచలనాలు, అణచి వేతలు, ఒక్కొక్కప్పుడు రక్తపాతాల వరకు వెళ్ళడంలాంటి వాటిని మాత్రం ఈ శాంతి నిరోధించలేదు. విశ్వశాంతిని నెలకొల్పినా ఈ విధంగానే ఉంటుంది. ప్రత్యామ్నాయ మార్గాలు లేనప్పుడు ఏ దేశమైనా హింసామార్గం అవలంబించి స్వాతంత్ర్యం సంపాదించు కోవచ్చుననే శ్రీఅరవిందుల అభిప్రాయం. వారెప్పుడూ దాన్ని దాచే ప్రయత్నం చేయలేదు. అది అప్పటి పరిస్థితులననుసరించి అలా చేయవచ్చా లేదా అని నిర్ణయించాలి కాని నైతికచింతనతో మాత్రం కాదు. ఈ విషయంలో శ్రీఅరవిందుల అభిప్రాయం, ఆచ రణ తిలక్ మహాశయునితోను, తదితర జాతీయవాదులతోను ఒకటిగానే ఉంది. వారెవ్వరూ కూడా అహింసను, శాంతిని ఆరా ధించే మనుష్యులు కారు.

భారతదేశానికొచ్చిన క్రొత్తలో కొన్ని సంవత్సరాలు శ్రీఅరవిందులు దేశపరిస్థితులను పరిశీలిస్తూ చేయవలసిందేమిటో పూర్తిగా అనుభవపూర్వకంగా తెలుసుకొని నిర్ణయం తీసుకోవటా నికి రాజకీయాలకు దూరంగా ('ఇందుప్రకాష్' పత్రికకు వ్యాసాలు వ్రాయటం మినహా) ఉండిపోయారు. ఆ తర్వాత కార్యరంగం లోకి దిగి, బరోడా సైన్యంలో ఉండే జతిన్ బెనర్జీ అనే యువ బెంగాలీ సైనికుని కార్యరంగం సిద్ధం చేయటంకోసం, ఆ తర్వాత

చర్య అనే ప్రణాళికతో తన ప్రతినిధిగా బెంగాల్‌కు పంపించారు. ఆ కార్యక్రమం ఫలప్రదం కావటానికి 30 సంవత్సరాలు పట్ట వచ్చునని వారి అంచనా. చివరకి విమోచనోద్యమం విజయ మార్గంలో పడటానికి 50 సంవత్సరాలు పట్టింది. రహస్యంగా గానీ, వీలైన చోట ఏవో మిషల మీద బహిరంగంగా గానీ, విప్లవ ప్రచారం చేస్తూ సైన్యాన్ని పోగుచేయాలని వారనుకున్నారు. ఈ విధంగా యువకులైనవారిని సైన్యంలో చేర్చుకుంటూ, ఆలోచనా పరులైన వృద్ధుల దగ్గర్నుంచి సానుభూతి సహకారాలను, ఆర్థిక సహాయాన్ని పొందటం, ఇంకా అటువంటి వారిని మంచిచేసుకో వడం వారి ప్రణాళికలో భాగాలు. ఇంకా ప్రతి గ్రామంలోను, పల్లెలోను కేంద్రాలను స్థాపించాలి. అనేక రకాలైన సాకులతో యువకులను పోగుచేయడం, సాంస్కృతిక సంఘాలు, సాంఘిక కూటమి మొదలైన సంఘాలనే కాకుండా అంతవరకు పనిచేస్తున్న మిగిలిన సంఘాలను కూడా చేరదీసి విప్లవ చర్యల కోసం శిక్షణ నివ్వడం, యువకులకు గుర్రపుస్వారీ, సాముగరిడీలు, కసరత్తులు మొదలైన శారీరక శిక్షణలేర్పాటు చేయడం, చివరకు అనుకున్న ట్లుగా సైనికచర్యలో పాల్గొనేటట్లు చేయడం. ఈ విధమైన భావాలు ప్రజలలో నాటగానే అవి చాలా చురుకుగా వర్ధిల్లాయి. అప్పటికే చిన్న చిన్న సంఘాలలో సభ్యులుగా ఉన్న యువకులు అంత వరకు విప్లవమంటే ఏమిటో తెలియకపోయినప్పటికీ ఇటుప్రక్కకి రావటం సాగించారు. ముందే విప్లవభావాలున్న యువకులు కూడా వచ్చి చేరటంతో అంతా కలిసి ఒక వ్యవస్థగా పనిచేయటం ప్రారం భించారు. అది చాలా తొందరగా విస్తరించింది. ఈలోగా శ్రీఅరవి దులు పశ్చిమభారతంలోని ఒక గుప్తసంఘ సభ్యుని కలుసుకొని తాను కూడా ఆ సంఘంలో ప్రమాణం స్వీకరించి బొంబాయి కౌన్సి ల్‌కు హాజరైనారు. ఆయన తర్వాత కార్యక్రమాలను కౌన్సిల్ ఏ రకంగానూ ఆదేశించనప్పటికీ బెంగాల్‌లో దాని లక్ష్యసాధనకు మద్దతు సంపాదించిపెట్టే బాధ్యత తీసుకున్నారు. అప్పటికింకా బెంగాల్‌లో కౌన్సిలుకు సభ్యత్వమూ లేదు. అనుయాయులూ లేరు. ఆయన బెంగాల్‌కి వెళ్ళి కౌన్సిల్ ఆశయాలు మొదలైనవాటి గురించి

పి. మిట్టర్ మహాశయునితోను, విప్లవసంఘంలోని మిగతా నాయకులతోను చర్చించగా వారందరూ కూడా సంఘానికి ప్రమాణం చేసి దాని లక్ష్యసాధనకై శ్రీఅరవిందులు చెప్పిన పద్ధతిలో ముందుకు సాగటానికి అంగీకరించారు. సరళాఘోసాల్ ఆధ్వర్యంలో అప్పటికే ప్రచారంలో ఉన్న లాఠీక్రీడను ఆసరాగా మిట్టరు సంఘం వారు 'లాఠీ క్రీడాసంఘం' అనే పేరుతో కలిసేవారు. మిగిలిన సంఘాలవారు ఏవో దొంగ పేర్లు పెట్టుకొని కలిసేవారు. ఈ ఉద్యమాన్నంతా ఒక సంఘటిత వ్యవస్థగా చేద్దామనే శ్రీఅరవిందుల ప్రయత్నం ఫలించలేదు. అయినప్పటికీ ఉద్యమం బాగానే నడిచింది. ఈ విడి విడి సంఘాలన్నీ మౌలిక లక్ష్యాలను పాటిస్తూ పనిచేయడంవల్ల విప్లవోద్యమం మరింత పుష్టివంతంగానూ, చురుకుగానూ విస్తరించింది. ఆ తర్వాత వచ్చిన బెంగాలు విభజనతో అతివాదులు విజృంభించి, దేశమంతా విప్లవజ్వాలలు రగిలి, గొప్ప జాతీయోద్యమం చెలరేగింది. శ్రీఅరవిందులు కూడా దీని కోసమే పనిచేస్తుండంవల్ల రహస్యసంఘాల పనులకు ప్రాముఖ్యం తగ్గిపోయింది. అయితే ఆ తర్వాత భావిలోని ఉగ్రతర విప్లవం అనే భావాన్ని జనసమ్మతం చేయడానికి స్వదేశీ ఉద్యమాన్ని ఉపయోగించుకున్నారు. సోదరుడు బరీన్ సలహాపై 'యుగాంతర్' పత్రిక ప్రారంభించడానికి శ్రీఅరవిందులు అంగీకరించారు. బాహాటంగా విప్లవం, బ్రిటిష పాలనకు పూర్తి వ్యతిరేకత ప్రబోధించడమే కాకుండా, గొరిల్లా యుద్ధం చేయడానికి సూచనలిచ్చే వ్యాసాలను పరంపరగా ఈ 'యుగాంతర్' ప్రచురించ నారంభించింది. తొలిసంచికల్లో శ్రీఅరవిందులే స్వయంగా కొన్ని వ్యాసాలు వ్రాసేవారు. వారికి పత్రిక మీద మంచి అదుపు ఉండేది. ఒకసారి పోలీసులు సోదా చేయటానికి వచ్చినప్పుడు, పత్రిక ఉపసంపాదకులలో ఒకరైన స్వామి వివేకానందుని సోదరుడు తానే సంపాదకునిగా చెప్పి పోలీసులకు లొంగిపోయి నిర్బంధింపబడ్డాడు. అప్పుడు శ్రీఅరవిందుల ఉత్తర్వుల ననుసరించి బ్రిటిష్ పరిపాలనను వారు అంగీకరించటం లేదు కాబట్టి బ్రిటిష్ కోర్టుల కొచ్చి వాదించకపోవటం యుగాంతర్‌యొక్క విధానంగా ప్రకటించేసరికి

లాలా లజపతిరాయ్ దేశబహిష్కరణ

సానుభూతిపూర్వకమైన మోర్లే పరిపాలనా పర్వం ప్రస్తుతానికి రికార్డు సాధించింది. ప్రస్తుతానికి మాత్రమే. లాలా లజపతిరాయ్‌ను బ్రిటిష్ ఇండియా నుండి దేషబహిష్కృతుని చేశారు. ఈ విషయానికి వేరే వ్యాఖ్య అనవసరం. క్రోధావేశ నిరసన సమావేశాలను నాలుగు రోజులపాటు నిషేధించినట్లు ఆ టెలిగ్రాం చాటుతోంది. క్రోధావేశ నిరసన దినాలా! ప్రసంగాలకు, అందమైన రచనలకు ఇది సమయం కాదు. బ్రిటిష్ అధికార సింహాసనం తన సవాలును విసిరింది. ఆ సవాలును స్వీకరిస్తున్నాం.

పంజాబ్ వీరులారా! సింహాలై గర్జించండి! మిమ్మల్ని మట్టిలోకి తమ ఉక్కుపాదాలతో అణచివేసే ఈ బ్రిటిష్ పాలకులకు గుణపాఠం నేర్పండి. ఒక లాలాలజపతిని బంధిస్తే, ఆ స్థానంలో వందమంది లజపతిరాయ్‌లు ప్రభవిస్తారు అని వారికి చాటండి. '*జై హిందుస్థాన్*' అని మీ యుద్ధనినాదాన్ని వందరెట్లు బిగ్గరగా వారికి వినిపించండి. ఆ నాదంతో వారి చెవులు చిల్లులు పడాలి.

వందేమాతరం – మే 10, 1907

అనువాదం: కె. యజ్ఞన్న

దేశంలో ఆ పత్రికయొక్క ప్రతిష్ఠ, ప్రభావము ఇనుమడించాయి. బెంగాల్‌లోని ప్రముఖ రచయితలు ముగ్గురు ఆ పత్రిక ముఖ్య రచయితలుగా, నిర్దేశకులుగా ఉండటంవల్ల బెంగాల్ రాష్ట్రంలో దాని ప్రభావం మరింత పెరిగింది. గమనించవలసిన విషయం ఏమంటే రహస్యసంఘం (సీక్రెట్ సొసైటీ) తన ప్రణాళికలో తీవ్రవాదాన్ని చేర్చినప్పటికి అక్కడ జరిగిన అణచివేతచర్యల ఫలితంగా తీవ్రవాదం విజృంభించింది.

'ఇందుప్రకాష్' లో వ్రాయటం ప్రారంభించటంతో శ్రీఅరవిందుల బహిరంగ క్రియాశీలత ప్రారంభమైంది. దాని సంపాదకులైన శ్రీ కె.జి. దేశపాండే శ్రీఅరవిందుల కేంబ్రిడ్జి మిత్రుడు. ఆయన ప్రోత్సాహం మీద 'పాత లాంతర్లకు క్రొత్త లాంతర్లు' అనే ఏడు వ్యాసాలలో శ్రీఅరవిందులు అప్పటి కాంగ్రెసు విధానాల 'ప్రార్థించు, అర్థించు, తిరగబడు' అనే వాటిని తీవ్రంగా ఖండిస్తూ స్వయం సహకారము, నిర్భీతులకు ప్రాధాన్యమిచ్చే అతి శక్తివంతమైన నాయకత్వం కావాలని పిలుపునిచ్చారు. ఈ నిష్కపటమైన, నిరాక్షేపణీయమైన విమర్శలు ఒక మితవాద నాయకుని చర్యతో కుంటుపడ్డాయి. అతను ఆ పత్రికా సంపాదకుని భయపెట్టి శ్రీఅరవిందుల భావాలు పూర్తిగా పత్రికల్లోకి రాకుండా నొక్కిపట్టారు. ఇంక ఆ పత్రికలో కాంగ్రెసు కార్యక్రమాలను గురించి, అవి మధ్యతరగతి, బూర్జువా వర్గాలకే పరిమితం కాకుండా సామాన్యప్రజానీకంలోకి విస్తరింప చేయాల్సిన ఆవశ్యకతను గురించి వ్యాసాలు ప్రచురించవలసి వచ్చింది. చివరకు శ్రీఅరవిందులు ఈ విధమైన బహిరంగ చర్య లన్నిటికి స్వస్తి చెప్పి 1905 దాకా రహస్యంగా పని చేశారు. అయితే తిలక్ మహాశయుడు విప్లవోద్యమ నాయకుడుగా ఉండదగ్గ మనిషి అనుకుని అహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసుకు వెళ్ళి ఆయనను కలిసారు. తిలక్ మహాశయుడు శ్రీఅరవిందులను బయటకు తీసుకొని వెళ్ళి ఒక గంటసేపు ఆంతరంగికంగా మాట్లాడి, సంస్కరణోద్యమంపై తనకున్న తృణీకారాన్ని చూపించి, మహారాష్ట్రలో తాను చేయబోయే పనులను గురించి వివరించారు.

విప్లవోద్యమంలో శ్రీఅరవిందులు ఒక సరిక్రొత్త కార్యక్రమాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. ఆ తర్వాత అది జాతీయపార్టీ ప్రజాకార్యక్రమాల్లో ఒక ప్రధానపాత్ర వహించింది. పార్టీ కేంద్రాలలో ఉన్న యువకులను స్వదేశీభావాన్ని ప్రజల్లో ప్రచారం చేయమని ఆయన ప్రేరేపించారు. అప్పటిదాకా అది ఆరంభదశల్లో ఉండి కొంత మంది దృష్టిలో వట్టి భ్రాంతిగా కనిపించేది. ఈ విప్లవసంఘాలలో 'సఖారాం గణేశ దేవస్కర్' అనే మహారాష్ట్ర యువకుడు చాలా సమర్థుడు. అతను బెంగాల్‌లో స్థిరపడిన కుటుంబానికి చెందినవాడు కావటంవల్ల వంగభాషలో రచనలు కావించేవాడు. అతను వ్రాసిన శివాజి చరిత్రలో మొదటిసారిగా 'స్వరాజ్య' మనే మాటను ప్రయోగించగా దాన్నే జాతీయవాదులు స్వాతంత్ర్యాన్ని సూచించే పదంగా తీసుకున్నారు. అప్పట్నుంచి పార్టీ చతుర్విధ ప్రణాళికల్లో 'స్వరాజ్య' మొక అంశంగా ఏర్పడింది. ఆయన 'దేశ కథ' అనే పుస్తకంలో బ్రిటిష్ వారు మన పారిశ్రామిక, వాణిజ్య అవకాశాలను ఏ విధంగా కొల్లగొడుతున్నదీ సవివరంగా తెలియ జేస్తూ వ్రాశారు. దానితో బెంగాల్ లోని యువతరమంతా కదలిపోయి స్వదేశీ ఉద్యమానికి ఎనలేని సేవలందించింది. శ్రీఅరవిందులు కూడా పారిశ్రామిక, వాణిజ్యాభివృద్ధి ద్వారా ఆర్థికస్వాతంత్ర్యం సంపాదించడం విప్లవ కార్యక్రమానికి అనుబంధంగా ఉండాలని అనుకున్నారు. బరోడా సర్వీసులో ఉన్నంత కాలం బాహాటంగా రాజకీయాలలోకి రాలేకపోయినా శ్రీఅరవిందులు తెరవెనుక నుండి తన పేరు పైకి రాకుండా పని చేయడానికి, నాయకత్వం వహించడానికి కూడా యిష్టపడ్డారు. అయితే 'వందేమాతరం' సంపాదకునిగా విచారణ జరపడంవల్ల ప్రభుత్వమే ఆయనను ప్రజలకు పరిచయం చేసినట్లయింది. దానితో అంతవరకు జాతీయపార్టీకి ప్రధాన నాయకుడుగాను, బెంగాల్ ఉద్యమానికి సూత్రధారుడిగాను పనిచేస్తున్న శ్రీఅరవిందులు బహిరంగంగా కార్యరంగంలోకి వచ్చారు. దేశం ఏ విధంగా పనిచేయాల్సిందీ మనస్సులో ఆయన నిర్ణయించారు. ఆయన తయారుచేసిన ప్రణాళిక, ఆ తర్వాత ఐర్లండులో ప్రారంభించిన 'సిన్‌ఫైన్' ఉద్య

మంగా తయారైన ప్రణాళిక మాదిరిగానే ఉంది. అయితే శ్రీఅర విందులు మాత్రం ఐరిష్ ఉద్యమం చూసి తమ ప్రణాళికను రూపొందించలేదు. ఎందుకంటే ఐరిష్ ఉద్యమం ఆ తర్వాతే ప్రాముఖ్యంలోకి వచ్చింది. పాండిచ్చేరి నివాసానికి వచ్చేదాకా ఆయనకు దాని విషయం తెలియదు. అంతేకాకుండా భారతదేశా నికి, ఐర్లండుకు చాలా తేడా ఉంది. ముందరనుంచి కూడా ఐరిష్ ప్రజలు బ్రిటిష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా ఉంటూ తిరుగుబాటే ఒక అలవాటుగా మధ్య మధ్య అంతరాయాలుంటూ వచ్చినా స్వాతం త్ర్యోద్యమం ఒక అవిశ్రామ పోరాటంగా అయింది. భారతదేశంలో ఇటువంటిదేమీ లేదు. ప్రజల్లో స్వతంత్రభావన కలిగించటమే శ్రీఅరవిందుల కొక గురుతర బాధ్యత అయింది. ఒక పార్టీని మొదట ప్రోత్సహిస్తూ, ఆ తర్వాత జాతినంతా ఒక క్రమపద్ధ తిలో, ఆదర్శాన్ని సాధించటంకోసం తీవ్ర రాజకీయ చైతన్యంతో నడిపించవలసి వచ్చింది. కాంగ్రెసును వశం చేసుకొని విప్లవా త్మక చర్యలకు దాన్ని సాధనంగా చేయాలని వారి ఉద్దేశం. అలా కాకుండా అది కేవలం రాజ్యాంగపరంగా చేయగలిగిన పిరికి ఆందోళనలకు కేంద్రమై మాటలతో తీర్మానాలు చేస్తూ విదేశీ ప్రభుత్వానికి సిఫార్సులు పంపించటానికి పరిమితమై ఉండటా నికి మాత్రం కాదు. కాంగ్రెసు పార్టీని వశం చేసుకోలేకపోతే ప్రత్యేకంగా కేంద్రీయ విప్లవసంఘాన్ని ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. అది ఒక రకంగా రాష్ట్రంలో రాష్ట్రంగా ఉంటూ, ప్రజలకు ఆదేశా లిస్తూ, తమ పని చేయడానికి వ్యవస్థకు సంఘాలను సమాఖ్య లను తయారు చేసుకోవాలి. సహాయనిరాకరణ, నిష్క్రియా ప్రతి ఘటనల ద్వారా విదేశీప్రభుత్వానికి రాజ్యపాలన కష్టసాధ్యంగాను, చివరకు అసాధ్యంగాను అనిపించేటట్లు చేయడం, అణచివేతను లెక్క చేయనటువంటి అలజడిని ప్రజల్లో లేపటం, చివరకు అవ సరమైతే దేశం మొత్తం తిరుగుబాటు లేవదీయడం దీని పనులు. ఇంతేకాకుండా బ్రిటిష్ వాణిజ్యాన్ని బహిష్కరించడం, ప్రభుత్వ సమాఖ్యలకు బదులుగా జాతీయపాఠశాలల నేర్పరచడం, ప్రభుత్వ న్యాయస్థానాలకు మారుగా జనాలకు వీలుగా ఉండే స్వచ్ఛంద

న్యాయస్థానాలు, బహిరంగ విప్లవానికి కేంద్రీయ సైన్యంగా పని చేసేటట్లు స్వచ్ఛంద దళాలను తయారు చేయుటం. ఇంకా ఈ లక్ష్యసాధనకు చేయవలసినవన్నీ పూర్తి చేయడం ఇందులో ఉన్నాయి. శ్రీఅరవిందులు బహిరంగంగా భారత రాజకీయల్లో పని చేసిన కాలం చాలా తక్కువ. ఎందువల్లనంటే వారు 1910 లో ఇవన్నీ వదిలిపెట్టి పాండిచ్చేరి వెళ్లిపోయారు. వారు రాజకీయాలలో లేకపోవడంవల్ల అనుకున్న ప్రణాళిక అమలుకి లోపమైంది. అయినప్పటికీ భారత రాజకీయాల రూపురేఖలనే మార్చివేసి, భారతజాతినే కదలించేశారు. ఇంకా సర్వస్వతంత్రమే జాతి లక్ష్యంగా, సహాయ నిరాకరణ, ప్రతిఘటనలు దానికి మార్గాలుగా ఆయన రూపొందించిన ప్రణాళికలు కొంతవరకూ అమలు జరుపుతూ, మధ్య మధ్యలో విప్లవాలు చెలరేగుతూ ఉద్ధృతమైనా, విజయం చేకూరటానికి సరి పోయేది. ఆయన రాజకీయాల నుండి వైదొలిగాక జరిగిన సంఘటనలు ఆయన భావాల ననుసరించే జరిగాయి. జాతీయపార్టీ కాంగ్రెసును కైవశం చేసుకొని స్వాతంత్ర్యం లక్ష్యంగా ప్రకటించి కార్యరంగంలోకి దిగింది. ఎక్కువ భాగం మహమ్మదీయులు, కొంతమంది నిమ్నవర్గాలవారు తప్పితే దేశమంతా జాతీయపార్టీ నాయకత్వాన్ని అంగీకరించింది. ఆ తర్వాత అదే మొట్టమొదటి జాతీయ ప్రభుత్వంగా ఏర్పడి చివరకు బ్రిటిష్‌వారి దగ్గర్నుంచి స్వాతంత్ర్యానికి అంగీకారం సంపాదించింది.

ప్రారంభంలో శ్రీఅరవిందులు తెరవెనుకనుంచి మాత్రమే కాంగ్రెసు రాజకీయాల్లో పాల్గొన్నారు. అప్పటికింకా బరోడా సర్వీసు వదలిపెట్టడానికి నిశ్చయం చేసుకోకపోయినా జీతనష్టం మీద ఎక్కువ సెలవు తీసుకున్నారు. ఆ సమయంలో రహస్య విప్లవ కార్యభారం వహించడమే కాకుండా, పోలీసులు బెదరగొట్టిన బారిసాల్ సభకు హాజరయ్యారు. ఇంకా బిపిన్‌పాల్‌తో తూర్పుబెంగాల్ పర్యటన జరిపారు. కాంగ్రెసులో చొరవగల (ఫార్వర్డ్ గ్రూప్) ముఠావారితో సన్నిహితత్వం పెంచుకున్నారు. ఈ కాలంలోనే బిపిన్‌పాల్‌తో కలిసి వందేమాతరం పత్రికా సంపాద

కీయం వహించారు. బెంగాల్‌లో క్రొత్త రాజకీయ పార్టీని స్థాపించారు. కలకత్తాలో జరిగిన కాంగ్రెసు సభకు హాజరైనారు. ఈ సభలోనే అతివాదులు అల్పసంఖ్యాకులైనప్పటికీ తిలక్ నాయకత్వంలో తమ రాజకీయ కార్యక్రమాన్ని కాంగ్రెసు కొంతవరకూ అనుసరించేటట్లు చేశారు. బెంగాల్ జాతీయ కళాశాల స్థాపనతో శ్రీఅరవిందులకు కావలసిన అవకాశం వచ్చి, బరోడా సర్వీసులో తన ఉద్యోగాన్ని విరమించి, ఆ కళాశాల ప్రిన్స్‌పాల్‌గా చేరారు. శ్రీఅరవిందుల రహస్య కార్యకలాపాలలోను, ఆ తర్వాత కాంగ్రెసులోను సహచరుడుగా పనిచేసిన సుబోధ్ మల్లిక్ – శ్రీఅరవిందులు కలకత్తాలో ఉండగా వారింట్లోనే ఉండేవారు – జాతీయ కళాశాల స్థాపనకై లక్ష రూపాయల విరాళమిచ్చి శ్రీఅరవిందులకు నెలకి 150 రూపాయలు వేతనంగా ఇచ్చేటట్లు కూడా ఏర్పాటు చేశారు. దానితో సమయమంతా పూర్తిగా దేశానికి సేవ చేసే స్వేచ్ఛ వారికి లభించింది. స్వయం సహకారము, సహాయనిరాకరణములను వివరించడమే ప్రధానంగా చాలాకాలం నుండి వారపత్రిక నడుపుతున్న బిపిన్‌పాల్, 'వందేమాతరం' అనే దినపత్రికను ప్రారంభించారు. అయితే అది కొద్దికాలపు సాహసమే. ఆయన కేవలం 500 రూపాయలతో ప్రారంభించారు. ముందు ముందు ఏ రకమైన ఆర్థికసహాయం అందుతుందో అనే హామీ కూడా లేదు. ఈ సాహసకార్యంలో శ్రీఅరవిందులను తనతో కలవమని కోరగా ఆయన వెంటనే అంగీకరించారు. ఈ పత్రిక ద్వారా తన విప్లవోద్యమానికి అవసరమైన బహిరంగ ప్రచారము ప్రారంభించటానికి మంచి అవకాశం వచ్చినట్లుగా వారనుకున్నారు. కాంగ్రెసులో చొరవగల యువకుల నందర్నీ (ఫార్‌వర్డ్ గ్రూప్) సమావేశపరిచారు. వారంతా కలిసి బహిరంగంగా ఒక క్రొత్త రాజకీయ పార్టీగా ఏర్పడి మహారాష్ట్రలో తిలక్ నాయకత్వంలో ఉన్న ఇటువంటి సంఘంతో చేతులు కలిపి, కలకత్తా సమావేశంలో మాదిరిగానే మితవాద పార్టీతో ఘర్షణలకు దిగారు. అంతేకాకుండా వందేమాతరం పత్రికను పార్టీ విభాగంగా తీసుకోమన్నారు. ఆ పత్రిక నిధులకోసం 'వందేమాతరం' కంపెనీని ప్రారంభించారు. పార్టీ

ముఖ్యోద్దేశము, కార్యక్రమాలను గురించి ప్రకటించటానికై బిపిన్ పాల్‌ను జిల్లాల్లో పర్యటించడానికని పంపించినప్పుడు కంపెనీ వ్యవహారాలు శ్రీఅరవిందులే చూసుకొనేవారు. క్రొత్త పార్టీ బాగా జయప్రదమైంది. భారతదేశమంతటా 'వందేమాతరం' పత్రిక ప్రచారమైంది. శ్రీఅరవిందులు, బిపిన్‌పాల్ కాకుండా ఇంకా కొంత మంది సమర్థులైన రచయితలు, శ్యామసుందర చక్రవర్తి, హేమేంద్ర ప్రసాద్ ఘోష్, విజయచటర్జీ మొదలైనవారు పత్రిక నిర్వాహక వర్గంలో ఉండేవారు. శ్యామసుందర్, విజయ్ లిద్దరూ ఆంగ్లములో మంచి పండితులు. వారి వారి ప్రత్యేకశైలి వారి కుండేది. శ్యామ సుందర్‌కి శ్రీఅరవిందుల శైలి పట్టుబడింది. దానితో ఆ తర్వాత అతని రచనలు చూసి, అవి శ్రీఅరవిందుల రచనలే అనుకునే వారు. కొంతకాలం తర్వాత బిపిన్‌పాల్‌కు, కంపెనీ నిర్వాహకు లకు, చందాదారులకు మధ్య భేదాభిప్రాయాలు కలిగాయి. దానికి కారణం వారి స్వభావాలకు పొందిక లేకపోవడం, రాజకీయ దృక్పథంలో తేడాలు. ముఖ్యంగా రహస్య విప్లవచర్యలతో మిగి లినవారు ఏకీభవించినా బిపిన్‌పాల్ వ్యతిరేకించేవారు. బిపిన్ పాల్ పత్రిక నుంచి వైదొలగడంతో అది సమసిపోయింది. అయితే దీనికి శ్రీఅరవిందులు ఒప్పుకునేవారు కాదు. ఎందువల్లనంటే బిపిన్ పాల్ గుణగణాలు పత్రికకొక పెన్నిధి వంటివని శ్రీఅర విందుల అభిప్రాయం. పాల్ కార్యవాది కాకపోయినా, రాజకీయ నాయకుడు కాలేకపోయినా అతడు దేశంలోని రాజకీయ మేధా వులలో అగ్రగణ్యుడు, ఉత్కృష్టమైన రచయిత, గొప్ప వక్త. అది శ్రీఅరవిందులకు తెలియకుండానే జరిగిపోయింది. ఆ సమయంలో వారు ప్రమాదగ్రస్తమైన జ్వరంనుంచి కోలుకుంటున్నారు. అప్పుడే 'వందేమాతరం' పత్రికా సంపాదకునిగా వారి పేరు కూడా పత్రి కలో ఆయన అంగీకారం లేకుండా ప్రచురించారు. అయితే ఒక్క రోజులోనే శ్రీఅరవిందులు దాన్ని ఆపేశారు. అప్పటికింకా వారు బరోడా సర్వీసులో ఉంటున్నట్లే లెక్క. ఏ రకంగానూ ఆయన పేరు బహిరంగమవటానికి వారి కిష్టం లేదు. ఏమైనప్పటికీ అప్పటి నుంచి 'వందేమాతరం' విధానం బెంగాల్‌లోని పార్టీతో సమాంత

రంగా ఉండేటట్లు చేశారు. బ్రిటిష్ ఆధిపత్యం ఏమీ లేకుండా పూర్తి స్వయంపాలనే క్రొత్త పార్టీ ఆశయంగా బిపిన్‌పాల్ వ్యక్తీక రించారు. కానీ ఇందులో మితవాదుల ఆశయమైన వలసరాజ్యాల స్వయంపరిపాలన అని కూడా చేర్చి ఉండవలసింది. నిజానికి కల కత్తా సమావేశానికి అధ్యక్షుడుగా దాదాభాయ్ నౌరోజీ, స్వాతం త్ర్యానికి అతివాదులు వాడుతున్న 'స్వరాజ్య' మనే పదాన్ని వలస రాజ్యాల స్వయంపాలనకు బదులుగా ఉపయోగించేందుకు ప్రయ త్నించారు. శ్రీఅరవిందులు తలపెట్టిన ప్రధానకార్యం సంపూర్ణ సర్వస్వతంత్రమే భారతదేశంలో రాజకీయ చర్యలకు ఆదర్శమని బహిరంగంగా ప్రకటించడం, దాన్నే పత్రికలో పదే పదే నొక్కి చూపుతూండడం – ఈ విధంగా బాహాటంగా ప్రకటించే ధైర్యము చూపించిన మొదటి రాజకీయవేత్త వారే. ఆ వెంటనే వారు విజ యాన్ని సాధించారు. స్వతంత్రానికి ఆదర్శం స్వరాజ్యం. అది వెంటనే సర్వత్రా వ్యాప్తి చెందింది. కానీ కాంగ్రెసు మాత్రం చాలా కాలం గడిచాక జాతీయవాదుల నాయకత్వం కింద కరాచి సమా వేశంలో పునఃవ్యవస్థీకరించబడి, పునర్నిర్మాణం పొందినప్పుడే తన ఆదర్శంగా 'స్వరాజ్య' మనే మాటను తీసుకుంది. ఇంకా ఆ పత్రిక దేశానికొక క్రొత్త రాజకీయ కార్యక్రమాన్ని రూపొం దించి అదే జాతీయపార్టీ కార్యక్రమంగా ప్రకటించింది. అవి శ్రీఅర విందుల ప్రణాళికలోని సహాయనిరాకరణ, నిష్క్రియా ప్రతిఘటన, స్వదేశీ, విదేశీ బహిష్కరణ, జాతీయవిద్య న్యాయవిచారణకోసం స్వచ్ఛంద న్యాయస్థానాలు, మొదలైనవి. ఆ పత్రికలో శ్రీఅరవిం దులు ఇంకా అనేక విషయాల మీద వ్యాసాలు వ్రాయనారంభిం చారు. నిష్క్రియా ప్రతిఘటన మీద, విప్లవంయొక్క రాజకీయ తత్వాన్ని విపులీకరిస్తూ కొన్ని వ్యాసాలు, మితవాదుల మూఢ త్వాన్ని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం మనకు చేసే సహాయం మీదా వారి న్యాయనిర్ణయం మీదా, వారి న్యాయస్థానాల మీదా, పాఠశాలల్లో విశ్వవిద్యాలయాల్లో వారు చేస్తున్న యుక్తమైన విద్యాబోధన మీద మితవాదులకు ఉండే నమ్మకాన్ని గురించి వ్రాశారు. ఇంత వరకు ఎవ్వరూ చేయని రీతిలో పరిపాలనలోని లోపాలను, దుష్ఫలి

తాలను గురించి ఘాటుగా వ్యాసపరంపరలను ప్రచురించారు. జాతి నిర్వీర్యం కావటం, పురోగతి లేకుండా నిలిచిపోవటం లేదా కొద్ది పాటి ప్రగతి మాత్రమే ఉండటం, పేదరికం, ఆర్థిక పరాధీనత, భారీపరిశ్రమలు లేకపోవడం, మొదలైనవాటి మీద వ్రాసేవారు. ఒకవేళ పరిపాలన ఉదారంగా, ఉపయోగకరంగా ఉన్నా కూడా కోరవలసింది అది కాదు. స్వేచ్ఛగా ఉండే ఆరోగ్యవంతమైన జాతీయ జీవితానికి అది సరి తూగదు. ఈ విధమైన ప్రచారంతో జాతీయవాదుల అభిప్రాయాలకు అన్ని చోట్లా ఊత లభించింది. ముఖ్యంగా మితవాద రాష్ట్రమైన పంజాబులో కూడా ఆదరణ లభించింది. పత్రికా ప్రపంచంలో 'వందేమాతరం' ఒక ప్రత్యేక స్థానాన్ని సంపాదించుకుంది. ఒక పత్రికతో జాతి సంతతినీ మేల్కొలిపి, విప్లవానికి సిద్ధం చేయటం చరిత్రలో ఇది ఒక్కటే. అయితే ఆర్థిక బలం లేకపోవటంతో అది నీరసించింది. అతివాదుల పార్టీ పేదల పార్టీగానే ఉండిపోయింది. శ్రీఅరవిందుల అధీనంలో ఉన్నంత కాలం వారు ఏదో విధంగా కష్టపడి పత్రికను నడపటానికి కావలసిన మొత్తాన్ని ప్రజల దగ్గర్నుంచి తేగలిగేవారు. కాని అది ఏ విధంగాను వారనుకున్న పద్ధతిలో పత్రికను పెంచడానికి సరిపోయేది కాదు. ఇక వారు జైలులో బందీగా ఉన్న సంవత్సర కాలంలో అది మరింత దిగజారిపోయింది. ఇక చివరికి పత్రికను నిలుపుచేసే పరిస్థితి వచ్చినప్పుడు అది ఆర్థికలోపంవల్ల కాకుండా ఘనమైన ముగింపు కావాలనుకున్నారు. అందులో విజయ్ చటర్జీ గారి వ్యాసం ప్రచురిస్తే ప్రభుత్వమే ఆపుచేస్తుంది. అదివరలో శ్రీఅరవిందులు చాలా చతురతతో దాని సంపాదకీయం నిర్వహించేవారు. వారిటువంటి వ్యాసాలు వ్రాసినప్పటికీ రాజద్రోహ నేరం ఆరోపించి దాని ఉనికికి భంగం కలిగించటానికి వీలులేని పద్ధతిలో నడిపించేవారు. ఒకసారి స్టేట్స్‌మన్ పత్రికా సంపాదకుడు 'వందేమాతరం' మీద అభియోగం కూడా తెచ్చారు. దీని పంక్తుల మధ్యన తిరుగుబాటు రేకెత్తించే వైఖరి స్పష్టంగా కనిపిస్తోందని ఫిర్యాదు చేసినప్పటికీ, దానిమీద చర్య తీసుకోవటానికి వీలులేని నేర్పుతో వ్రాయటంవల్ల, చట్టం ఏమీ చేయలేక

పోయింది. ఇప్పుడు విజయ్ ఛటర్జీని వ్యాసం వ్రాయమని కోరి ఆ వ్యాసం ప్రచురించగానే వారనుకున్న పని నెరవేరింది. శ్రీఅరవిందుల పరోక్షంలో వందేమాతరం ముగిసిపోయింది.

జాతీయవాదుల కార్యక్రమాలు కార్యరూపం తాలుస్తూండగానే ప్రభుత్వ కఠినచర్యలవల్ల తాత్కాలికంగా భంగం కలిగింది. వాటిలో ఎక్కువ ఆచరణాత్మకంగా ఉండేవి స్వదేశీ, బహిష్కరణ. స్వదేశీ అనే ఆలోచన ప్రచారంలోకి తేవటానికి చాలా ప్రయత్నం చేశారు. దాని అమలు ప్రారంభం కూడా అయింది. కాని సత్ఫలితాలు గొప్పగా కనబడటానికి కొంతకాలం పట్టింది. ఈ స్వదేశీ ఉద్యమాన్ని బాగా ప్రచారం చేయటమే కాకుండా ఒక ఆచరణాత్మక వ్యవస్థగాను, ఒక ప్రభావిత శక్తిగాను చేయాలని శ్రీఅరవిందులు తహతహ లాడారు. ఈ విషయమై బరోడా నుండి ఒక లేఖ వ్రాశారు. పారిశ్రామికవేత్తలను, ఉత్పత్తిదారులను కలుపుకొని భూస్వాముల ధనసహాయంతో ఈ ఉద్యమం నడపకూడదా అనీ, కేవలం రాజకీయవేత్తలే కాకుండా అనుభవము, శక్తిసామర్థ్యములున్న పారిశ్రామికవేత్తలు, వ్యాపారులు కూడా కలిసి ఒక వ్యవస్థగా ఏర్పడి కార్యాన్ని నడిపిస్తూ ప్రణాళికను నడిపించే ఉపాయాన్ని కనిపెడుతూ ఉండకూడదా అనీ కూడా వ్రాశారు. అది అసంభవమని, భూస్వాములు, పారిశ్రామికవేత్తలు, పిరికితనం వల్ల ఈ ఉద్యమంలో చేరరని, పెద్ద వ్యాపారులంతా బ్రిటన్ నుంచి సామానులు దిగుమతి చేసుకొని వ్యాపారం చేసుకోవటంలో ఆసక్తి ఉన్నవారు కాబట్టి, వారి కిప్పుడున్న పద్ధతే ఇష్టమని వారికి సమాధాన మొచ్చింది. దానితో స్వదేశీ, బహిష్కరణలను వ్యవస్థలుగా చేయాలనే ఆలోచన విరమించారు. తిలక్, శ్రీఅరవిందులు కూడా బ్రిటిష్ వస్తువులను పట్టుదలగా బహిష్కరించాలనుకున్నారు. కేవలం బ్రిటిష్ వస్తువులనే ఎందుకంటే విదేశీవస్తువులకు ప్రత్యామ్నాయంగా మన దేశంలో ఏమీ లేవు. అందువల్ల బ్రిటిష్ వస్తువులకు బదులుగా జర్మనీ, ఆస్ట్రియా, అమెరికా మొదలగు దేశాల నుంచి వస్తువులు దిగుమతి చేసుకుంటే, అది ఇంగ్లాండు మీద మంచి వత్తిడి తీసుకురాగలదని, వారు ఆ విధంగా సిఫారసు

చేశారు. బహిష్కరణ (బాయ్‌కాట్) అనేది కేవలం స్వదేశీ ఉద్యమానికి సహకారంగా చేయడం కాకుండా అదే ఒక రాజకీయ ఆయుధంగా ఉండాలనుకున్నారు. విదేశీ వస్తువులను సాకల్యంగా బహిష్కరించటం సాధ్యం కాని పని. కాంగ్రెసు తీర్మానాల్లో ప్రతిపాదించిన పరిమిత చర్య రాజకీయ ప్రభావం చూపించడానికి చాలదు. ముఖ్యమైన పరిశ్రమలు స్వయం సమృద్ధంగా ఉండాలనీ, కావలసిన వస్తువులను తయారుచేయటానికి సహజవనరులు భారతదేశంలోనే ఉన్నాయి కాబట్టి యిక్కడే తయారు చేసుకోవచ్చుననీ స్వతంత్ర్యం వస్తే భారతదేశం ఎగుమతి, దిగుమతులు చేసుకొని దేశంలో వాడుకకు కావసినవన్నీ అందించాలి అంటే అంతర్జాతీయ మార్కెట్టుతో సత్సంబంధాలుంచుకోవాలనీ, అందుకని స్వయంసమృద్ధి అనేది ఆచరణీయంగా గానీ, వాంఛనీయంగాగానీ తోచటం లేదని వారనుకున్నారు. అయితే ఈ విదేశీ వస్తుబహిష్కరణ పట్ల ఆకస్మికంగా ప్రజల్లో ఉత్సాహం కట్టలు తెంచుకొని విజృంభించేసరికి నాయకులు అనుసరించక తప్పలేదు. అది స్వదేశీ ఉద్యమానికిచ్చిన స్ఫూర్తిని చూసి వారు తృప్తి పడాల్సి వచ్చింది. శ్రీఅరవిందులు ప్రాధాన్యతనిచ్చిన మరొక అంశం జాతీయవిద్య. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం మన కాలేజీలలో యూనివర్సిటీలలో ప్రవేశపెట్టిన విద్యావిధానాన్ని బరోడా కాలేజీలో ప్రొఫెసర్‌గా బాగా పరిశీలించారు. కాబట్టి ఆయనకు చాలా విసుగు కలిగించింది. ఆ విధానం పిల్లల్లో ఉండే అమోఘమైన సున్నితబుద్ధిని, తెలివితేటలను శుష్కింపజేసి మందమతులుగా చేస్తుందని, పనికిరాని అలవాట్లన్నీ బుద్ధికి నేర్పి పాడు చేస్తుందని – అంటే సంకుచిత సమాచారం అందజేస్తూ యాంత్రికమైన బోధనలు చేస్తూ వారి కల్పనాశక్తిని, సృజనాత్మకశక్తిని నాశనం చేస్తుందని ఆయన అభిప్రాయం. ఈ ఉద్యమం బాగా ప్రారంభమైంది. బెంగాల్‌లో చాలా జాతీయ పాఠశాలలను నెలకొల్పారు. సమర్థులైనవారు చాలా మంది ఉపాధ్యాయులుగా చేరారు. అయినప్పటికీ వాటి అభివృద్ధి ఉండవలసినంతగా లేదు. ఆర్థిక పరిస్థితి అస్థిరమైపోయింది. శ్రీఅరవిందులు తనే స్వయంగా

దీన్ని చేపట్టి, విస్తృతపరచి గట్టి పునాదులు వేయాలనుకున్నారు. కానీ ఆయన బెంగాల్ విడిచి వెళ్ళటంతో ఈ ప్రణాళికకు అంత రాయం కలిగింది. ఆ తర్వాత బ్రిటిష్ అణచివేత చర్యల వల్లనూ, దానివల్ల ఏర్పడిన సాధారణ మాంద్యం వల్లనూ ఎక్కువ పాఠ శాలలు నిలువలేకపోయాయి. అయితే ఆ ఊహ మాత్రం సజీవం గానే ఉంది. ఏదోనాటికి కార్యరూపం దాల్చకపోదు. ప్రజాన్యాయ స్థానాలు కూడా కొన్ని జిల్లాలలో విజయవంతంగా నెలకొన్నాయి. గాని ఈ గందరగోళంలో అవి నశించిపోయాయి. స్వచ్ఛంద దళా లనే ఊహ మాత్రం పుష్టిచెంది, వృద్ధిపొంది కార్యరూపం దాల్చింది. తర్వాత అడపా దడపా జరిగిన స్వతంత్ర పోరాటాలలో సూటిగా తలపడే ఉద్యమాలలో వీరే నాయకులుగా ముందు నిల బడేవారు. ఈ జాతీయప్రణాళికలలోని సిసలైన రాజకీయాంశాలు మాత్రం ప్రతి అణచివేతతోను విజృంభిస్తూ, విమోచనోద్యమాన్ని సజీవంగా ఉంచే సూత్రంగా దాన్ని 50 సంవత్సరాల పాటు కలిపి ఉంచింది. అన్నిటి కంటే ఆ సమయంలో చెప్పుకోదగ్గ గొప్ప విశేషమేమంటే దేశంలో ఒక క్రొత్త చైతన్యం మేల్కోవటం. దేశ మంతా నూతనోత్సాహం పరవళ్ళు తొక్కుతూ 'వందేమాతరం' నినాదం మార్మోగుతూంటే ప్రజలంతా ఆ సమయంలో జీవించి ఉండటం వారి అదృష్టంగా భావిస్తూ కలిసి సాహసంగా పని చేయడానికి, ఆశలు పెంచుకోవడానికి ముందుకు వచ్చారు. పూర్వపు నిరాశ, పిరికితనం పోయి ఏదీ కూడా నశింపచేయలేని నూతన శక్తి తరంగాలుగా ఉవ్వెత్తుగా లేస్తూ సంపూర్ణ ఘనవిజ యానికి భారత దేశం దగ్గరయ్యేటట్లు చేసింది.

'వందేమాతరం' పత్రిక కేసు తర్వాత శ్రీఅరవిందులను బెంగాల్‌లో జాతీయనాయకునిగా గుర్తించారు. మిడ్నపూర్‌లో జరి గిన బెంగాల్ రాష్ట్రీయ సమావేశాలకు ఆయన పార్టీ నాయకత్వం వహించారు. అక్కడ రెండు పార్టీల మధ్య భీకరమైన సంఘర్షణ జరిగింది. మొదటిసారిగా వేదిక నెక్కి బహిరంగోపన్యాసాలు చేశారు. సూరత్‌లో పెద్ద పెద్ద సమావేశాలలో ప్రసంగించి అక్కడ జరిగిన జాతీయమహాసభకు అధ్యక్షత వహించారు. కలకత్తాకు

తిరిగి వచ్చేటప్పుడు అనేక చోట్ల ఆగి ప్రసంగాలు చేశారు. ఆ ప్రసంగాలు వినటానికి అధికసంఖ్యలో ప్రజలు హాజరయ్యేవారు. హుగ్లీ దగ్గర ఏర్పాటు చేసిన రాష్ట్రీయ సభకు కూడా వారే పార్టీ నాయకత్వం వహించారు. ఆ సభలోనే జాతీయవాదం మొదటి సారిగా ప్రాబల్యం పొందటం స్పష్టమైంది. ఎందువల్లనంటే ప్రతి నిధులలో ఎక్కువమంది జాతీయవాదులే. సంస్కరణలు కావాలని ప్రతిపాదించిన మితవాదుల తీర్మానం ఉద్దేశానికి సరిపడలేదని, సత్యదూరమని చెప్పి వీగిపోయేటట్లు చేసి, తమ తీర్మానం ఆమోదం పొందేటట్లు చేసుకోగలిగారు. అయితే అది కొనసాగి నట్లైతే వేరైపోతామని మితవాద నాయకులు బెదిరించారు. వేర్పా టును ఆపటం కోసం మితవాదుల తీర్మానం ఆమోదం పొందేటట్లు చేశారు. కాని బహిరంగ సమావేశంలో దీన్ని గురించి వివరిం చారు. జాతీయవాదుల తీర్మానం గెలిచినప్పటికీ, బెంగాల్‌లో రాజకీయశక్తులలో సమైక్యతను కొంతవరకు నిలిపి ఉంచటానికి ఈ మార్పును అంగీకరించమని జాతీయవాదులను అడిగారు. మొదట్లో జాతీయవాదులు తీర్మానం అంగీకారం పొందగానే విజ యోత్సాహంతో ఉండి శ్రీఅరవిందుల ఆజ్ఞమేరకు మెల్లిగా సభ వదిలి వెళ్ళిపోయారు. అలా చేస్తే మితవాదుల తీర్మానానికి అను కూలంగా గానీ, ప్రతికూలంగా గాని ఓటు వేయనక్కర లేదు. ఈ చర్యతో ఆశ్చర్యచకితులైన మితవాదులు మనస్సులో చికాకుపడి జనం పెద్దవాళ్ళ మాటలను, అనుభవజ్ఞులైన నాయకుల మాట లను వినటం మానేస్తున్నారని పెద్ద పెట్టున గొడవ చేశారు. కాని రాజకీయాలకు కొత్త అయిన ఒక యువకుని మాటకు కట్టు బడి అందరూ కలిసి క్రమశిక్షణ పాటించి ఏకమైనట్లుగా శాంత పడ్డారు.

ఈ సమయంలోనే శ్రీఅరవిందులు బెంగాలీ దినపత్రిక 'నవశక్తి' ని నడిపించటానికి నిశ్చయించుకున్నారు. స్కాట్సు వీధిలో భార్య, చెల్లెలుతో కలిసి ఉంటున్న అద్దె యింట్లో నుంచి దినపత్రిక ఆఫీసులో నున్న గదుల్లోకి మకాం మార్చారు. ఇంకా ఈ క్రొత్త బాధ్యత ప్రారంభించకముందే ఒకరోజు తెల్లవారు

ఝామున వారు నిద్రిస్తూండగానే పోలీసులు చుట్టుముట్టి రివా ల్వర్లు పట్టుకొని, మెట్లెక్కి వచ్చి ఆయనను బంధించి పోలీసు స్టేషన్‌కు తీసుకెళ్ళారు. ఆ తర్వాత ఆలీపూర్ జైలుకి తీసుకెళ్ళి మేజిస్ట్రేటు విచారణ, సెషన్స్ కోర్టు విచారణ జరిపి సంవత్సర కాలం అక్కడే ఉంచారు. మొదట్లో కొంతకాలం ఒక చిన్న గదిలో ఒంటరిగా నిర్బంధించి, ఆ తర్వాత ఈ కేసులో మిగిలిన ఖైదీలతోపాటు ఒక పెద్ద భాగంలో ఉంచారు. కానీ ఆ జైలులో అప్రూవర్ (కడమ ఖైదీలమీద సాక్షిగా ఉండే ఖైదీ) హత్య గావించబడడంతో ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడటానికి వీలులేని ఒంటరి గదుల్లో విడివిడిగా నిర్బంధించారు. వారు కోర్టు లోనూ, రోజూ వ్యాయామం చేసేటప్పుడూ కలుసుకున్నప్పటికీ మాట్లాడు కొనే అవకాశం లేదు. ఈ రెండవ జైలు నిర్బంధంలోనే శ్రీఅర విందులవారు కేసులోని తన తోటి ముద్దాయిలను పరిచయం చేసు కొన్నారు. జైలులో ఉన్న సమయంలో వారు చాలావరకు గీత, ఉపనిషత్తులు చదువుతూ, తీవ్రంగా ధ్యానం చేస్తూ, యోగసాధన చేస్తూ గడిపేవారు. రెండో జైలులో అందరితో కలిసి ఉంటూ, ఏకాంతం లోపించినప్పుడు కూడా అంటే అందరూ మాట్లాడుతూ నవ్వుతూ ఆటలాడుతూ గోలచేస్తూ నిశ్శబ్దం లేకుండా చేసినా వీరు యోగసాధన కొనసాగిస్తూ, ధ్యానం చేయటం అలవాటు చేసుకున్నారు. మొదటి దఫా, మూడవ దఫా ఏకాంతనిర్బంధాన్ని అవకాశంగా తీసుకుని పూర్తిగా వినియోగించుకున్నారు. సెషన్స్ కోర్టు విచారణలో నిందితుల నందర్నీ ఒక పెద్ద ఖైదీల బోనులో ఉంచి నప్పుడు కూడా విచారణ మీద ధ్యాస లేకుండా, సాక్ష్యాలు వినకుండా రోజంతా ధ్యాననిమగ్నులై గడిపారు. శ్రీఅరవిందులు తన కేసును ప్రఖ్యాత న్యాయవాది, జాతీయ కార్యక్రమాల్లో తన సహచరుడు అయిన చిత్తరంజన్ దాసు (సి.ఆర్.దాసు) కు అప్ప జెప్పి తాను స్థిమితంగా ఉన్నారు. సి.ఆర్. దాసు తన ప్రాక్టీసు నంతా పక్కన పెట్టి శ్రీఅరవిందులను కాపాడటానికి నెలల తర బడి కృషి చేశారు. ఈ కాలంలోనే జీవితాన్ని గురించి శ్రీఅరవిం దుల వైఖరి పూర్తిగా మారిపోయింది. జీవితంలో తను తలపెట్టిన

కార్యానికి కావల్సిన శక్తిసామర్థ్యాలు సంపాదించడానికి, భగవంతుని మార్గదర్శకత్వం పొందడానికి యోగసాధన ప్రారంభించారు. కానీ అది క్రమంగా ఆయనకు అపారమైన ఆంతరిక ఆధ్యాత్మిక జీవనాన్ని, సిద్ధిని సాధించిపెట్టింది. అంతటితో ఊరుకోకుండా క్రమాభివృద్ధి పొందుతూ ఆయనను పూర్తిగా ఆక్రమించేసింది. పూర్వము తలపెట్టిన కార్యము దీనిలో అంతర్భాగముగాను, దాని పర్యవసాన ఫలితముగాను అయింది. దేశసేవ, దేశ స్వాతంత్ర్యములను మించిన ఆదర్శం, పూర్వం లీలగా ఆయనకు గోచరించింది. ఇప్పుడు స్పష్టమైంది. అది ఇప్పుడు ప్రపంచాన్నంతా కలుపుకుంటూ మానవజాతి భవిష్యత్తుకు సంబంధించినదై పోయింది.

శ్రీఅరవిందుల కారాగారం నుంచి విడుదలై రాగానే దేశంలోని రాజకీయవైఖరి మారి ఇంకో విధంగా ఉన్నట్లు గమనించారు. జాతీయనాయకుల్లో ఎక్కువ భాగం జైళ్ళలోకిగానీ, తమకు తాముగానే తెరమరుగుకి గానీ వెళ్ళిపోయారు. అంతటా నిరుత్సాహం, మాంద్యం ఆవహించింది. అయితే భావాలు మాత్రం మారలేదు. అణచివేతకు గురైనప్పటికి లోలోపల మరింత బలపడింది. శ్రీఅరవిందులు సమరం కొనసాగించాలనే నిశ్చయించుకున్నారు. కలకత్తాలో ప్రతివారం బహిరంగ సమావేశాలు ఏర్పాటు చేశారు. అయితే పూర్వం వేల సంఖ్యలో హాజరైన సభ్యుల్లో తొణికిసలాడిన ఉత్సాహం, శక్తి యిప్పుడు హాజరయే కొద్దిమందిలో ఏమాత్రం లేకపోయినాయి. ఇంకా జిల్లాల్లో పర్యటనలు జరిపి ఉపన్యాసాలు యిచ్చారు. ఈ సందర్భంలోనే ఉత్తరపరా అనే చోట మొదటిసారిగా తన యోగజీవితాన్ని గురించి, ఆధ్యాత్మిక అనుభవాలను గురించి మాట్లాడారు. ఈ కాలం లోనే ఇంగ్లీషులో 'కర్మయోగి', బెంగాలీ 'ధర్మ' అనే రెండు పత్రికలు ప్రారంభించారు. పూర్వపు 'వందేమాతరం' మాదిరిగా కాకుండా ఈ పత్రికలు స్వయంపోషకంగా ఉండి మంచి ప్రచారంలో ఉండేవి. 1909 లో బారిసాల్ రాష్ట్రీయ సమావేశంలో పాల్గొన్నారు. బెంగాల్‌లో హుగ్లీ సమావేశపు రాజీవల్ల అతివాద మితవాద సంఘాలుగా విడి పోకుండా, పార్టీలు కలిసే రాష్ట్రీయ సమావేశంలో

పాల్గొన్నాయి. కాంగ్రెసు స్థానాన్ని ఆక్రమించిన కేంద్రీయ మిత వాద సంఘంలో జాతీయపార్టీకి ప్రతినిధులెవరూ లేకపోయారు. అప్పటికి సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ శ్రీఅరవిందులను సమావేశానికి ఆహ్వానించి, ఇంకా ఇద్దరు ముగ్గురు జాతీయవాదులను కూడా పిలిచి, చర్చలు జరిపి రెండు పార్టీలను బెనారస్ సమావేశంలో ఏకంచేసి, మితవాదులలో అధికారంలో ఉన్న సాంప్రదాయవాదు లతో (రైట్ వింగ్) సంయుక్తంగా పోరాటం జరపటానికి ప్రణా ళిక తయారు చేద్దామనుకున్నారు. సంయుక్త బెంగాల్‌కు మళ్ళీ తనే నాయకుడు కావాలని, అతివాదులను తన కుడిభుజంగా చేసుకోవాలనీ ఆశపడ్డారు. ఆ విధంగా చేస్తే జాతీయవాదులు బెంగాల్ మితవాదుల ప్రతినిధులై సూరత్‌లో విధించిన రాజ్యాం గాన్ని అంగీకరించవలసి వస్తుంది. ఇలా చేయడానికి శ్రీఅరవిం దులు తిరస్కరించారు. కొత్తగా ఏర్పడిన సంఘాలు తమ ప్రతి నిధులను తామే ఎన్నుకొనే అధికారం ఉండేటట్లుగా రాజ్యాం గంలో మార్పులు చేయాలని తద్వారా జాతీయవాదులు తమ ప్రతినిధులను స్వతంత్రంగా అఖిలభారత సభలకు పంపే వీలు కలుగుతుంది కాబట్టి ఆ మార్పులు చేయాలని పట్టుబట్టారు. ఈ అంశం మీదనే రాయబారాలు విఫలమైనాయి. ఈ మారిన పరిస్థి తుల్లో జాతీయోద్యమాన్ని ఏ విధంగా పునరుద్ధరించాలో నని శ్రీఅరవిందులు ఆలోచించటం మొదలుపెట్టారు. ప్రభుత్వం అణచి వేయలేనటువంటి స్వయంపరిపాలనా ఉద్యమాన్ని (హోమ్ రూల్ మూవ్‌మెంట్) చేపట్టే అవకాశం ఉందేమోనని ఆలోచించారు. ఆ తర్వాత అనిబిసెంటు దానినే సాధించారు. అలా చేస్తే ఆదర్శా న్నుంచి వైదొలగి స్వతంత్రాన్ని వాయిదా వేయటమే అవుతుంది. నిష్క్రియా ప్రతిఘటన తీవ్రతరంచేసి బాగా నడిపిద్దామనే ఆలో చన కూడా చేశారు – అదే తర్వాత గాంధీగారు అమలుచేశారు. అయితే తాను అటువంటి ఉద్యమానికి నాయకత్వం వహించటం జరగదని అనుకున్నారు. వారు ఎప్పుడు కూడా ప్రభుత్వం యిస్తా నన్న బూటకపు సంస్కరణలను అంగీకరించలేదు. 'సమాధాన పడి సర్దుకోవటం' ఉండకూడదనే నినాదాన్ని సమర్థించేవారు.

ఇప్పుడు "స్వాధీనమయే వరకు సహకరించేది లేదని" 'కర్మ యోగి' లో ఒక లేఖ కూడా ప్రచురించారు. రాజకీయంగా, పరి పాలనాపరంగా, ఆర్థికపరంగా ఎన్నికల ద్వారా ఏర్పడిన అసెంబ్లీ మంత్రులకు యథార్థమైన అధికారం అప్పగిస్తే తప్ప బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఏం చెప్పినా వినేది లేదని ఆయన స్పష్టం చేశారు. అయితే దీనికి ఏ విధమైన జవాబు లేదు. తర్వాత 'మాంటాగు' సంస్కరణల ప్రతిపాదన వచ్చినప్పుడు మాత్రం ఈ విధమైన అవ కాశం వస్తుందేమో ననిపించింది. జాతి ఆకాంక్షను సగం వరకు నెరవేర్చడానికి ప్రయత్నాలు చేయవలసిన పరిస్థితి బ్రిటిమ ప్రభు త్వానికి వస్తున్నదని శ్రీఅరవిందులు గ్రహించారు. అయితే అది వచ్చేదాకా ఆ విషయం ముందరగా అనుకోవడానికి వారు ఇష్ట పడలేదు. చివరికి వారు పాండిచ్చేరి వెళ్ళిన 9 సంవత్సరాలకు 'మాంటాగు' సంస్కరణలు వచ్చాయి. వారు అప్పటికే ఆధ్యాత్మిక కార్యంలో నిమగ్నులై బాహ్యమైన రాజకీయ చర్యలను, బహిరంగ కార్యక్రమాలను వదిలి పెట్టేసి భారతదేశంలోని ఉద్యమాలపై ఆధ్యాత్మికశక్తితో పనిచేశారు. దేశనాయకులకు, బ్రిటిష్ పాలకు లకు మధ్యన తాను ముందుగా అనుకున్నట్లు నిజమైన సంప్రదిం పులు జరిగి అవి క్రిప్స్ రాయబారంగా రూపొంది, దాని పరిణా మాలు వచ్చేవరకు వారు ఆ విధంగా పనిచేశారు.

ఇదిలా ఉండగా బ్రిటిష్ వారి అణచివేత సిద్ధాంతం అమలు జరగటానికి శ్రీఅరవిందులొక్కరే అడ్డంకిగా నిలిచిపోయారనీ, వారిని ఏ విధంగానైనా తొలగించుకోవాలని ప్రభుత్వం అనుకుంది. వారిని అండమాను దీవులకు పంపించలేక పోయారు కాబట్టి దేశబహిష్కరణ చేయించాలని నిర్ణయించుకున్నారు. ఈ విషయం సోదరి నివేదిత తెలుసుకొని శ్రీఅరవిందులకు వర్తమానం పంపారు. వారి పనిని అర్ధాంతరంగా ఆపకుండానూ పూర్తిగా నిలిపివేయ నక్కర లేకుండానూ, బ్రిటిష్ ఇండియాను వదిలిపెట్టి బయటకు వెళ్లి పనిచేయమని కోరారు. అప్పుడు శ్రీఅరవిందులు ప్రభుత్వం తలపెట్టిన దేశబహిష్కారం గురించి ప్రస్తావిస్తూ తన సంతకంతో 'కర్మయోగి' పత్రికలో తన అంతిమ శాసనమనే పేరుతో ఒక

వ్యాసాన్ని ప్రచురించారు. దానితో ప్రభుత్వంవారి దేశబహిష్కరణ ఊహలు అంతమవుతాయని ఆయనకు తెలుసు. అదే జరిగింది. దేశబహిష్కారం లేకపోతే ప్రభుత్వం చేయగలిగింది శ్రీఅరవిందు లను రాజద్రోహ నేరంమీద శిక్షించడం. ఆ అవకాశం కోసం ఎదురుచూస్తుండగా కర్మయోగిలో అప్పటి రాజకీయపరిస్థితిని సమీక్షిస్తూ శ్రీఅరవిందులు సంతకం చేసిన వ్యాసం ప్రచురణ కావడంతో అది సిద్ధించింది. ఆ వ్యాసం ధోరణి బాగా మితవాద తత్వంలో ఉండటంతో అందులో రాజద్రోహం ఉందని కోర్టు వారు ఒప్పుకోక ప్రచురణ కర్తను విడుదల చేసేశారు. ఆ తర్వాత ప్రభుత్వం 'కర్మయోగి' ఆఫీసును సోదా చేసి తమను బంధించ టానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్లు ఒక రోజు రాత్రి ఆఫీసులో ఉండగా వర్తమానం వచ్చింది. దానికి ఏ విధంగా స్పందించాలోనని శ్రీఅరవిందులు అనుకుంటున్నంతలో హఠాత్తుగా ఫ్రెంచి ఇండియా లోని చంద్రనాగూర్ పట్టణానికి వెళ్ళమని పైనుంచి ఒక ఆదేశం వచ్చింది. వెంటనే వారు దాన్ని ఆచరించారు. అప్పటికే వారు భగవంతుని మార్గదర్శకత్వంలో పనిచేస్తున్నారు. దాన్ని వ్యతిరే కించే ఆలోచన లేనే లేదు. కాబట్టి ఇక ఎవరితోను సంప్రదించా లని కూడా అనుకోకుండా పది నిమిషాల్లో గంగరేవు కెళ్ళి చంద్ర నాగూర్ వెళ్ళే ఓడ ఎక్కేశారు. కొద్ది గంటల్లోనే చంద్రనాగూర్ వెళ్ళి ఒక రహస్యస్థావరానికి చేరిపోయారు. తను వచ్చేదాకా 'కర్మయోగి' పత్రిక సంపాదకీయం నిర్వహించమని అక్కడనుంచి సోదరి నివేదితకు కబురు చేశారు. దీనితో తన రెండు పత్రికల తోనూ వారి అనుబంధం ముగిసిపోయింది. చంద్రనాగూర్ వెళ్ళి నప్పటి నుండి వారు ఏకాంత ధ్యానంలో ఉంటూ మిగిలిన పను లన్నీ వదలివేశారు. అక్కడనుండి పాండిచ్చేరి వెళ్ళమని ఆదేశం వచ్చేసరికి ఉత్తరపరానుంచి వచ్చిన కొంతమంది యువ తిరుగు బాటుదార్లు తమ పడవలో శ్రీఅరవిందులను కలకత్తా తీసుకొని వచ్చి, 'డూప్లే' అనే ఓడలో పాండిచ్చేరి పంపించారు. ఆ విధంగా వారు 1910 ఏప్రిల్ 4 వ తేదీన పాండిచ్చేరి చేరారు.

పాతదీపాలకు కొత్తదీపాలు

(New Lamps for Old – 3 లోని భాగము)

కాంగ్రెసు శక్తి చాలదు అన్న నా ఆరోపణకు తగిన ఆధారా లను ముందు నేను స్పష్టం చేయవలసి వుంది. నా మాటలు డొంకతిరుగుడుగా ఉన్నట్లు అనిపించే సందర్భాలు ఉన్నాయి కాబట్టి నేను చాలా విషయములు చెప్పదలిచాను. ఉద్వేగ భరితమైన అనేక సున్నితభావాలకు నేను విఘాతం కలిగించక తప్పదు. పొగడ్తలు, పూజలు అందుకునే చాలామంది ప్రాబల్యంకల వ్యక్తుల విషయంలో కఠినమైన రీతిలో నేను మాట్లాడవలసి వస్తుంది – అన్నిటికన్న అధమం అది. ఎన్ని ప్రమాదాలున్నా అన్నీ నిజాలు చెప్పాల్సిందే. ఆ బాధ్యత నాపై ఉన్నందున, నాకు అందుబాటులో వున్న ఉత్తమ పద్ధతిలో, సాహసంతో నేను ముందుకు వెళ్లగలను. కాంగ్రెసు లక్ష్యాలు లోపభూయిష్టమైనవి. ఆ లక్ష్యాలను నెర వేర్చే స్ఫూర్తిలో నిజాయితీ లేదు, చిత్తశుద్ధి లేదు. అది చేప ట్టిన పద్ధతులు సరియైనవి కావు. అది నమ్ముకున్న నాయ కులు నాయకులు కానే కారు. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే – అంధులుగా కదులుతున్న మనల్ని అంధులు కాకపోయినా, ఏకాక్షలు ముందుకు నడుపుతున్నారు.

మూలం: శ్రీఅరవిందులు

అనువాదం: కె. యజ్ఞన్న

(*SABCL* Vol. 1, p. 15)

అప్పటినుండి వారి యోగసాధన మరింత తీవ్రమైపోయింది. బాహ్యమైన అన్ని రాజకీయ చర్యలను విరమించారు. పునరుద్ధ రించిన జాతీయ కాంగ్రెసు సభలకు అధ్యక్షత వహించమని ఆహ్వా నాలు వచ్చినా అనేకమారులు తిరస్కరించారు. ఆధ్యాత్మిక విష యాలు తప్ప మరి బాహ్యమైన విషయాలను గురించి మాట్లాడ రాదని నియమం పెట్టుకున్నారు. ఆ తర్వాత 'ఆర్య' పత్రికలో తప్ప ఏ విధమైన రచనలు ఎక్కడికి పంపించలేదు. కొన్ని సంవ త్సరాలు ఒకరిద్దరు వ్యక్తుల ద్వారా తను నడిపిన విప్లవోద్యమ శక్తులతో రహస్య సంబంధాలు కొనసాగించారు. ఆ తర్వాత అది కూడా మానివేయడంతో వారి రాజకీయ విరమణ అన్ని రకాలు గానూ పూర్తి అయింది. భవిష్యత్తుకు సంబంధించి వారి దృష్టి అంతకంతకు స్పష్టం కావడంతో దివ్యశక్తుల ప్రమేయంవలన భారతదేశం సర్వస్వతంత్రం కావడం తథ్యమని స్థిరమైన నమ్మిక కలిగింది. అంతర్జాతీయమైన ఒత్తిడులవల్లనైతే నేమి, భారతీయుల ప్రతిఘటనల వల్లనైతే నేమి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం తప్పనిసరిగా భారతీయులకు స్వతంత్రమివ్వటానికి ఇష్టమున్నా లేకపోయినా, ఆ దిశలోనే వారు నడుస్తున్నట్లు ఆయన గ్రహించారు. సాయుధ పోరాటం జరుపవలసిన అవసరం లేదనీ, దానికోసం చేసే రహస్యప్రయత్నాలు మానుకోవచ్చని దానివల్ల జాతీయ వివాదాని కేవిధమైన ముప్పు ఉండదని వారు తెలుసుకున్నారు. అయితే విప్లవచైతన్యం మాత్రం చెక్కుచెదర కూడదు. ఈ కారణంవల్ల రాజకీయాల్లో తాము వ్యక్తిగతంగా కల్పించుకోవలసిన అవసరం ఏమాత్రం లేదని స్పష్టం చేశారు. దానికి తోడు తన ముందున్న ఆధ్యాత్మిక కార్యభారము స్పష్టంగా తెలుస్తూండడంతో తన శక్తి నంతా దానిమీదే కేంద్రీకరించవలసిన అవసరం గుర్తించారు. ఆ విధంగానే ఆశ్రమం ఏర్పడిన తర్వాత రెండు మూడు ప్రత్యేక సందర్భాలలో వారు రాజకీయాల్లో కల్పించుకోవలసి వచ్చినప్ప టికీ అది వారి వ్యక్తిగత హోదాలోనే గాని, ఆశ్రమపక్షంగా కాదు. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం కానీ, దేశప్రజలు కానీ శ్రీఅరవిందుల రాజకీయ విరమణను నమ్మలేకపోయారు. పైపెచ్చు వారు రహస్యంగా

విప్లవచర్యలలో పాల్గొంటున్నారని, ఫ్రెంచి ఇండియా రక్షణలో ఉండి ఒక రహస్యసంస్థను స్థాపిస్తున్నారని కూడా అపోహ పడ్డారు. అవి కేవలం వారి ఊహలు, పుకారులు మాత్రమే. వారి రాజకీయ జీవితం ముగిసి పోయింది. 1910 లో వారు పూర్తిగా ఏకాంతవాసంలోకి వెళ్ళిపోయారు.

ఇలా చేయటంతో చాలామంది అనుకున్నట్లు శ్రీఅరవిందులు ఓ గొప్ప ఆధ్యాత్మికానుభవంలో మునిగిపోయి ఈ ప్రపంచం మీద, భారతదేశ భవిష్యత్తు మీద శ్రద్ధ వదిలేసుకున్నారని కాదు. ఎందువల్లనంటే వారి యోగలక్ష్యం కేవలం భగవంతుని తెలుసుకుని సంపూర్ణ ఆధ్యాత్మిక చైతన్యం పొంది ఉండిపోవటమే కాదు. జీవితాన్నంతటినీ, ప్రపంచ వ్యవహారముల నన్నిటినీ ఆధ్యాత్మిక చైతన్యపు పరిధిలోకి తీసుకొనివెళ్ళి, దాని కార్యములుగా చేసి, జీవితానికి ఆధ్యాత్మికమైన అర్థం ఇవ్వాలని, జీవితం భగవంతునిపై ఆధారపడేటట్లు చేయాలనేది వారు చేసే యోగసాధన లక్ష్యము. తను ఏకాంతవాసంలో ఉన్నా ప్రపంచంలోను, భారతదేశంలోను ఏమి జరుగుతున్నది ఎప్పటికప్పుడు తెలుసుకుంటూ అవసరమైనప్పుడు కల్పించుకొని ఆధ్యాత్మికశక్తితో నిశ్శబ్దంగా పనిచేశారు. యోగమార్గంలో బాగా పురోగమించిన సాధకులు పదార్థమయమైన మనస్సు, ప్రాణము, శరీరములు చేసే పనులు, వాటి శక్తులే కాకుండా పైనుంచి, పక్కలనుంచి పనిచేయగలిగేవి, పనిచేసేవి అనేక శక్తులు ఉండటం వారి అనుభవంలో భాగంగా గమనించి ఉంటారు. అంతే కాకుండా ఆధ్యాత్మిక చైతన్యాన్ని బాగా పొందినవారు స్వాధీనము చేసుకోగలిగిన ఆధ్యాత్మిక గతిశీల శక్తి (డైనమిక్ పవర్) ఒకటుంది. దాన్నందరూ పొందాలని అనుకోరు. పొందినా ఉపయోగించరు. కానీ అది ఇతర శక్తుల కంటే గొప్పది, బాగా పనిచేస్తుంది. ఈ శక్తిని శ్రీఅరవిందులు అందుకున్నారు. అందుకోగానే దాన్ని ఉపయోగించారు. మొదట్లో వ్యక్తిగతంగా పరిమిత క్షేత్రంలో ఉపయోగించి, ఆ తర్వాత ప్రపంచ పరిణామాల మీద ఉపయోగించటం సాగించారు. దాని ఫలితాలతో అసంతృప్తి చెందటంగానీ మరో విధంగా పనిచేయవలసిన

అవసరం కానీ వారికి కలగలేదు. రెండుసార్లు మాత్రం ఇంకేదైనా బహిరంగమైన శక్తిని తీసుకోవడం మంచిదేమో అనుకున్నారు. మొదటిసారి రెండవ ప్రపంచయుద్ధ సందర్భంగా అనుకున్నారు. ప్రారంభంలో దాన్ని గురించి ఎక్కువ పట్టించుకోలేదు. కానీ హిట్లరు తననెదుర్కొంటున్న శక్తులనన్నిటినీ అణగద్రొక్కు తున్నట్లు, ప్రపంచమంతా నాజీ అధికారం (నాజీయిజం) ప్రబలి పోతున్నట్లు తోచేసరికి జోక్యం చేసుకోవటం మొదలు పెట్టారు. తాము మిత్రపక్షాలకు మద్దతు నిస్తున్నట్లు బహిరంగంగా ప్రక టించారు. నిధుల సేకరణకోసం విజ్ఞాపన వస్తే ధనవిరాళం కూడా యిచ్చారు. ఎవరైనా సైన్యంలో చేరుతామని వారి దగ్గరకొచ్చి సలహా అడిగినప్పుడు ప్రోత్సాహమిచ్చి పంపేవారు. డన్‌కర్క్ పోరాటం నుంచి అంతర్గతంగా మిత్రపక్షాలవైపు తమ ఆధ్యాత్మిక శక్తిని ప్రయోగించారు. ఆ సందర్భంలో ప్రతివారూ ఇంగ్లండు పడిపోవటం తప్పదనీ, హిట్లరు గెలవటం ఖాయమనీ అను కున్నారు. కానీ జర్మనీ విజయ పరంపరలు వెంటనే నిరోధించ బడటం, యుద్ధవీచికలు అభిముఖంగా సాగటం చూసి సంతృప్తి చెందారు. ఇలా చేయటానికి కారణం హిట్లరు వెనుక, నాజీతత్వం వెనుక అతి దుష్టమైన రాక్షస శక్తులుండటమే. ఇవి విజయం పొందితే చెడు యొక్క క్రూరప్రభుత్వానికి మానవజాతి అంతా దాస్యం చేయవలసి వచ్చేది. పరిణామక్రమం తిరోగమనం చేయాల్సి వచ్చేది. అందులో ముఖ్యంగా మానవజాతి ఆధ్యాత్మిక పరిణామక్రమం, యూరపు మాత్రమే కాకుండా ఆసియా కూడా, అందులో ఉన్న భారతదేశం ఇంతవరకూ ఎన్నడూ ఎరుగనంతటి భయంకరమైన, దుర్భర బానిసత్వం అనుభవించాల్సి వచ్చేది. భారతదేశ విముక్తి కోసం అంతవరకూ చేసిన కృషి అంతా వృథా అయేది. ఈ కారణం వల్లనే క్రిప్సు ప్రతిపాదనలను బహి రంగంగా మెచ్చుకొని, కాంగ్రెసు నాయకులను దానికి ఒప్పుకో మని వత్తిడి చేశారు. అనేక కారణాలవల్ల జపాను జరుపుతున్న దండయాత్రలకు వ్యతిరేకంగా తమ ఆధ్యాత్మికశక్తితో పనిచేయ లేదు. కానీ అది భారతదేశం మీద పడి, యుద్ధం చేసి గెలవాలని

అనుకుంటున్నట్లు స్పష్టమయేసరికి తప్ప లేదు. యుద్ధానికి మద్దతు నిస్తూ హిట్లరు తత్త్వము గురించి తన అభిప్రాయాలను బల పరచుకుంటూ తాము వ్రాసిన లేఖలను బహిరంగం చేయడానికి ఒప్పుకున్నారు. క్రిప్సు ప్రస్తావనకు మద్దతునివ్వటం కూడా దాన్ని ఒప్పుకుంటే భారతదేశం, బ్రిటన్‌లు రెండూ కలిసి అసురశక్తు లను ప్రతిఘటించ వచ్చుననీ, క్రిప్సు ప్రతిపాదనతో స్వాతంత్ర్య సముపార్జనలో ఒక అడుగు ముందుకు రావచ్చునని అనుకున్నారు. కానీ చర్చలు విఫలం కాగానే దాడి చేసిన వారిమీద ఉపయో గించటానికి ఆధ్యాత్మికశక్తిపై తిరిగి ఆధారపడ్డారు. దానితో అంత వరకు జపాను ప్రభంజనం అన్నిటిని తుడిచి పెడుతూ ముందుకు సాగటం వెంటనే ఆగిపోయి, విపరీతంగా చితికిపోయి, చివరకు సర్వనాశనంగా ఓడిపోవటం చూసి సంతృప్తి చెందారు. ఇంకా కొంతకాలమైన తరువాత భారతదేశ పరిణామాలు తనను కొన్న విధంగా జరగటం చూసి సంతృప్తి చెందారు. ఆంతరంగికమైన కష్టాలు ఏమున్నప్పటికీ అది స్వతంత్రంగా నిలబడగలదని భవి ష్యద్దర్శనంలో వారికి అవగతమైంది.

అనువాదం: డా॥ ఎ. ప్రభావతి, డా॥ ఎ. వెంకట్రామశాస్త్రి

('*శ్రీఅరవిందులవారి ఆశ్రమం*' నుండి)

(*Sri Aurobindo and His Ashram*)

నా దేశప్రజలకు ఒక బహిరంగ లేఖ
(శ్రీఅరవిందుల చివరి రాజకీయ వీలునామా)

ఈనాటి భారతదేశంలో, తన దేశానికి తన కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చే ప్రజాసేవకుని పరిస్థితి, మరునాడు ఏం జరుగుతుందో చెప్పటానికి వీలులేనిది. నేను నా దేశానికి చేస్తున్న సేవనుంచి, ఒక సంవత్సరంపాటు దూరంగా వుంచబడి, ఈ మధ్యే బయటికొచ్చాను. అసలు నామీద నేరారోపణ చేయటానికి ఏమాత్రం నమ్మదగిన సాక్ష్యాధారాలు లేవు. అయినా ఈ విడుదల, నామీద ఇంకో కొత్త నేరారోపణ చేయబడదు అనటానికి ఎంతమాత్రం హామీ కాదు. అంతే కాదు, అసలీ నేరారోపణ, దానిని సాక్ష్యాధారాలతో ఋజువు చేయటమనే ఇబ్బందికరమైన వ్యవహారమే కానటువంటి, ఏకంగా ద్వీపాంతరవాసానికి పంపించటమనే అర్థరహితచర్య తీసుకొనే ప్రమాదమూ ఉంది.

అందులో, దేశభక్తిని గురించీ, దాని బాధ్యతలను గురించి మాట్లాడే ప్రతివానినీ తొలగించాలని, ఆంగ్లోయిండియన్ ప్రపంచం కుక్కలలాగ మొరుగుతున్నంత కాలం ఈ ప్రమాదం ఉండి తీరుతుంది. అంతకాలమూ, ఈ దేశంలోని వ్యక్తియొక్క స్వాతంత్ర్యము, ప్రమాదకరమనే దానికన్నా ఎక్కువ ప్రమాదంలో వుంది.

నన్ను ద్వీపాంతరవాసానికి పంపించేందుకు కలకత్తా పోలీసు నా మీద కేసును సిద్ధం చేసి, ఇదివరకే ప్రభుత్వానికి పంపారన్న పుకారు ప్రచారంలో వుంది. సిమ్లాలో కూర్చుని, అతి శక్తివంతమైన ప్రభుత్వానికి సలహా లిచ్చేవారికి, దేశంలోని శాంతియుత పరిస్థితులుకాని, మన విధానాలను తు.చ తప్పకుండా చూచే 'చట్టం' కాని ఏమాత్రం అడ్డంకులు కాబోవు.

ఇలాంటి పరిస్థితులలో, నా దేశప్రజకు బహిరంగంగా ఈ లేఖ వ్రాయటం సముచితమని నేను భావిస్తున్నాను. జాతీయవాద రాజకీయపక్ష సిద్ధాంతాలను నమ్మేవారికి, నేటి వారి పరిస్థితుల అవసరాలను గురించి, వారి భవిష్యత్ కార్యక్రమాన్ని గురించి ఇది ఉద్దేశింపబడింది. ఒకవేళ నన్ను దేశబహిష్కరణ చేసినట్లయితే,

తమ కార్యప్రణాళికను గురించి అనిశ్చితస్థితిలో వున్నవారికి, ఇది కొంతవరకు మార్గదర్శకంగా తోడ్పడవచ్చు.

ఒకవేళ నేనసలు తిరిగి రావటమంటూ జరగకపోతే, నా దేశప్రజకు నేనిచ్చే చివరి రాజకీయ వీలునామా ఇదే.

ఇప్పటి జాతీయవాదపార్టీ పరిస్థితి కష్టమైందేకాని, అసాధ్యమైంది కాదు. ఆ పార్టీ నాయకులు శిక్షింపబడ్డారని, వారిలో కొందరికి దేశాంతర శిక్షలూ విధింపబడ్డాయి. కాబట్టి ఆ పార్టీ కథ ముగిసింది అనే భావం చాలా తప్పు. అది కేవలం పైపైనే చూడటం వల్ల ఏర్పడే భావం. వ్యాప్తిలో ఇదివరకటికంటే ఏమాత్రం తక్కువ కాకుండా, ఇదివరకటికంటే ఏమాత్రం శక్తిహీనం కాకుండాను, ఆ పార్టీ ఇంకా వుంది.

కాకపోతే దానికి కావలసిందల్లా ఒక విధానం, ఒక నాయకుడు మాత్రమే. మొదటి దానిని అదే తెలుసుకోవచ్చు, రెండవ దానిని భగవంతుడు దానికీయగలడు.

ఈ మధ్యలో మన పరిస్థితిలోగల కష్టాలు, మనలను సాహసవంతమైన జాగ్రత్తతో కూడిన నడక నడవమంటున్నాయి. మన పరిస్థితికున్న బలమల్లా నైతిక బలమే. భౌతికమైనది కాదు. ఈ దేశంలో ఉన్న భౌతికమైన బలమంతా, తిష్ఠవేసుకు కూర్చున్న ప్రభుత్వానిదే. ఆ ప్రభుత్వ ప్రస్తుత స్వరూపాన్ని ఏమాత్రం గుర్తుపట్టటానికి వీలులేనంతగా, మన విజయం దానిని మార్చివేస్తుంది. అందుకని ఆ ప్రభుత్వం సహజంగానే తన దగ్గరున్న భౌతిక బలాన్నంతా ఆ మార్పును నిరోధించేందుకే వీలయినంతవరకు ప్రయత్నిస్తుంది.

కాని ఈ దేశపు యావత్తు నైతికబలం, న్యాయం మనతోటే ఉంది, ప్రకృతి మనతో ఉంది. ఏ మానవ న్యాయానికైనా అతీతమైన భగవంతుని న్యాయం మనతోనే వుంది. మన చర్యలను సమర్థిస్తుంది. యువత మనతో వుంది. భవిష్యత్తు మనదే సుమా.

మనం మన మనుగడకు, మన విజయానికి ఆ నైతికబలం మీదనే ఆధారపడాలి. మనం ఏ భూమికమీదనైతే బలంగా

వున్నామో దానిని వదిలి, ఇతర ఆకర్షణలకు లోనై, అసహనంతో మనం బలహీనంగా వున్న ఇతర భూమికల మీద కాలుంచ గూడదు.

మన ఆదర్శం ఏ న్యాయమూ ఖండించటానికి వీలులేని ఆదర్శం. మనం అనుసరించే పద్ధతులను, ఏ ఆధునిక ప్రభుత్వమూ సూటిగా అవి చట్టవిరుద్ధాలని ప్రకటించలేదు. అలా ప్రకటిస్తే ఆ ప్రభుత్వం తమది నాగరికపాలన అని చెప్పటానికి ఏమాత్రం హక్కుండదు. ఆ ఆదర్శానికి, అలాంటి పద్ధతులకే మనం దృఢంగా కట్టుబడి వుండి, మన అంతిమ విజయానికి ఆ పద్ధతులకే కట్టు బడి వుండాలి.

చట్టం పట్ల గౌరవమనేది ఒక జాతి జీవనానికి అవసర మైన లక్షణం. ఆ లక్షణం భారత ప్రజలయొక్క ప్రత్యేకత అని అందరూ గుర్తించారు. కాబట్టే మనమెప్పుడూ, అతి జాగ్రత్తగా ఆ చట్టాన్ని గమనించి, అదివ్వగలిగిన అన్ని రక్షణలనూ పొందుతూ, అది అందించే సౌకర్యాలను వాడుకుంటూ, మన ఆశయాన్ని ముందుకు తీసుకుపోతూ, మన ప్రచారాన్ని సాగించ గలగాలి.

స్వరాజ్యం లేదా విదేశీ పెత్తనంలేని పూర్ణ స్వయం ప్రతి పత్తి మన ఆదర్శం. ప్రతి జాతికీ తన శక్తియుక్తుల ప్రకారం, తన స్వభావానుసారంగా, తన ఆదర్శాలకనుగుణంగా బ్రతికే హక్కుం దని మనం చెబుతున్నాం. మన పరంపర నుంచి మనలను బయ టుంచేందుకో, మన నాగరికత కన్నా తక్కువైనదానిని, అదేదో ఉన్నతమైన సామర్థ్యం కలదనే కారణం చెబుతూ, ఇతరులు మన మీద బలవంతంగా రుద్దటాన్ని మనం వ్యతిరేకిస్తాం. దీర్ఘ కాలం పరాయి పాలనలో వుండటం వలన మన అసలు శక్తి సామర్థ్యాలకు లోపాలు, ముప్పులు ఏర్పడ్డాయని అంగీకరిస్తాం. కాని మళ్లీ తిరిగి మనం ఆ శక్తిని, ఆ సామర్థ్యాన్ని పునర్నిర్మిం చుకో గలమన్న నమ్మకం మనకుంది.

శతాబ్దాల నుండి ఎదురవుతున్న అపజయాలు, ప్రమాదాల నుండి ఈ దేశస్థులు అస్తిత్వాన్ని కాపాడిన మన జాతీయశక్తినే మనం ఇతరులకు చూపుతాం. అలాగే మొన్న మొన్నటివరకూ

మన పూర్వీకులు మహత్తర కార్యాలు కొనసాగించారనీ, శీల సంపద, మేధాసంపత్తి కలిగిన అనేకానేకులు, ఇంతవరకు ఏ పరాధీనజాతిలోనో ఉద్భవించనంతగా, ఈ జాతిలో ఉద్భవించారని చెబుతున్నాం. ఇలా ఇంతవరకూ ఎవరూ కనీ వినీ ఎరుగనటువంటి ప్రాణశక్తి కలిగిన ఈ జాతిని ఎవరూ అర్భకులనీ, అసమర్థులనీ అణచటానికి ప్రయత్నించటాన్ని మేం భరించం.

మేం మా పూర్వీకులకన్నా ఎంతమాత్రం తక్కువ వారం కాము. మాకు మేధ వుంది, ధైర్యమూ వుంది. వైవిధ్యమూ, అనంతమైన సామర్థ్యముంది. మేం కోరుకుంటున్నదల్లా ఒక అవకాశం, ఒక కార్యరంగం. ఆ రెంటినీ కేవలం ఒక జాతీయప్రభుత్వం, స్వేచ్ఛాయుత సమాజం, గొప్పదైన భారతీయ సంస్కృతి మట్టుకే సమకూర్చగలవు. ఎంతవరకైతే ఇవి మాకీయబడవో అంతవరకు మా మేధకు, ధైర్యానికి, సామర్థ్యానికి వేరే ఉపయోగమేమీ లేదు. అందుకే వాటిని పొందటానికి మేం ఎడతెగని పోరాటం కొనసాగిస్తాం.

ఆ ఆదర్శమైన *'స్వరాజ్యం'* లో ఏ యితర జాతిపట్ల ద్వేషం లేదు. అలాగే ఇప్పుడీ దేశంలో చట్టప్రకారం ఏర్పరచబడిన పాలనపట్ల ఎలాంటి ద్వేషం లేదు. ఇప్పుడిక్కడ మేం చూసేది *'బ్యూరోకాట్ల'* పాలన మాత్రమే. దానిని ప్రజాస్వామ్యం చేద్దామని మేం కోరుకుంటున్నాం. ఇక్కడో విదేశీ ప్రభుత్వముంది. మేం దానిని జాతీయం చేయదలచుకున్నాం; మేమొక విదేశీ నియంత్రణను చూస్తున్నాం. దానిని మేం భారతీయం చేయదలచుకున్నాం.

ఎవరైతే ఇలాంటి ఆకాంక్షలు ద్వేషానికి, దౌర్జన్యానికి అవసరాన్ని కలగచేస్తాయంటారో, వారు అబద్ధమాడుతున్నట్లే. మా ఆదర్శవంతమైన దేశభక్తి ప్రేమ, సౌభ్రాతృత్వాల మీద ఆధారపడింది. అది జాతీయైక్యతకు ఆవల కూడా చూచి, అంతిమంగా మానవాళి ఐక్యతను ఊహిస్తుంది సుమా. అయితే ఆ ఐక్యత సోదరుల మధ్య ఐక్యత, సమానులు, స్వతంత్రుల మధ్య ఐక్యత. అంతేగాని యజమాని బానిసల మధ్య, కబళించేవాడు కబళించబడే వాని మధ్యా ఐక్యత కాదు.

మేం ఒక ప్రత్యేక తెగగా, జాతిగా మాయొక్క సామూహిక మనుగడ కావాలని మేం అడుగుతున్నాం. ఎందుకంటే, అంతిమంగా మానవాళియొక్క సామూహిక భ్రాతృత్వాన్ని సాధించేందుకు అదొక్కటే మార్గం. అంతేకాని వ్యక్తులను, బహిర్గతంగా కనపడే భేదాలను పీల్చివేయటం ద్వారా ఈ సామూహిక భ్రాతృత్వం సాధింపబడదు. దానికిగాను, ఐక్యతకు అంతర్గతంగా అడ్డంకులుగా వున్న ద్వేషానికిగల కారణాలను, దుర్బుద్ధులను, అపార్థాలను తొలగించాలి.

మా హక్కుల కోసం జరిపే పోరాటంలో, పొరపాటుగా వాటిని కాదనేవారి పట్ల ఎలాంటి ద్వేషమూ లేదు. అది మాకే బాధలతో కూడిన ప్రయాస, వ్యక్తులతో నిమిత్తం లేకుండా మేం సత్యాన్ని నిర్భయంగా చెప్పగలగటం. అలాగే ప్రతి చట్టబద్ధమైన ఒత్తిడి, మా నైతికబలపు విధానాలను ఉపయోగించటం మాత్రమే. ఆ ఉపయోగించటమనేది మమ్మలను మేం సుస్థిరపరచుకోవటానికి. మరియు ఈ పురోగమన న్యాయాన్ని మాకు నిరాకరించేవారిని అస్థిరపరచటానికే సుమా.

మా పద్ధతులల్లా స్వయం సహాయం, సహాయ నిరాకరణలు మాత్రమే. మనం మన పరిశ్రమలను అభివృద్ధిపరుచుకో గలగటం, మన వ్యక్తిగత వివాదాలను పరిష్కరించుకో గలగటం. ప్రజా సంబంధమైన బహిరంగ సమావేశాల్లో శాంతిని, క్రమపద్ధతిని కాపాడుకో గలగటం, పారిశుద్ధ సమస్యలను పట్టించుకో గలగటం. బాధపడేవారికి, రోగగ్రస్తులకు సహాయపడ గలగటం. క్షామపీడితులను ఆదుకో గలగటం — ముఖ్యంగా మన మేధావుల మరియు సాంకేతిక, శారీరక విద్యలను చూచుకో గలగటం, మన అంతర్గత వ్యవహారాలకోసం మనదైన ప్రభుత్వాన్ని కనుగొన గలగటం, వీటన్నిటికీ చట్టాలను అనుసరిస్తూనే, చట్ట సంబంధమైన బ్యూరోక్రటిక్ పాలనా పద్ధతిని కాదనకుండానే వీటిని సాధించగలగటం, ఇదే బహిరంగంగా మేం చెప్పేది, మా జాతీయవాద పార్టీ అనుసరించే విధానం.